

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 3 februar 1939

God. X • Broj 5.

POSLEDICE ANARHIJE I PARTIKULARIZMA

Pad Barcelone i slom katalonske vojske vrlo je poučan sa dva gledišta, koji nas, kao Sokole, t. j. pristalice discipline i načela da pojedinac i delovi treba da se žrtvuju za celinu, naročito interesuju.

Po mišljenju svih stranih posmatrača, ne samo neutralnih, već i onih koji su otvoreno simpatizovali sa vladinim taborom (i to ne po mišljenju koja dolaze sada, »post festum«, već su bila izricana i ranije!), — za katastrofu Katalonije krivi su u velikoj meri Katalonci sami, a u prvom redu egoistični partikularizam i partizanstvo izvesnih njihovih skupina, anarhista pogotovo.

Zna se kako su tekli prvi meseci građanskog rata. Katalonci odredi su se na koncu prve godine borili samo na dva sektora, kod Hueske i u Aragoniji, u ukupnom broju od 20.000 ljudi; dok se u barcelonskim kasarnama nalazilo oko 150.000 odlično izvežbanih vojnika, koji su, zbog načelnog stava da »katalonci imaju da brani samo Kataloniju«, puštali da ta Katalonija propada na — španskim frontovima!... Oružje koje je iz različitih zemalja stizalo u Španiju, bilo preko Pirineja bilo preko Barcelone, zadržavano je »za katalonske potrebe«, a zajednička vojska bila je u to isto vreme bez oružja.

Čekali su na »svoj čas«... Najmoćnije i najbrojnije grupe u Kataloniji bile su organizacije FAI i CNT, iberijskih i katalonskih anarhista, koji u duši isto tako mrze umerene republikance i demokratske partije u madridskoj vladi, kao i vladu generala Franka. U svojim nastojanjima za revolucijom po svaku cenu, oni su se držali jednako kao i nemački komunisti, koji su uživali kada je nacionalsocijalizam udarao na demokratiju, računajući da će u građanskom ratu koji će se iz toga roditi, doći do toliko željene »opšte revolucije«. Tako su i katalonski anarhisti računali, da će se Franko i »buržuska demokratija« (kako je oni sa prezrenjem nazivaju!) iskrvariti, bez odlučnijeg rezultata, pa da tom momentu oni, sa svojim svežim zalihama, ukloniti i fašističku i demokratsku Španiju, a instalirati svoju, — anarhističku i revolucionarnu! Zato se i dogodilo da su katalonski anarhistički odredi, koji su tek druge godine rata ipak poslali na madridski front, nakon kratkog vremena taj front napustili i, »iz drugih razloga«, vratili se u Kataloniju. Zna se u ostalom da na vlade u Barceloni padale kao gnjile kruške, u doba najtežih Frankovih navala, a sve zbog međusobnih natezanja oko vlasti različitih skupina, pogotovo između anarhista i komunista.

I rezultat je bio — katastrofa za sve njih, sa svim njihovim ljubomorno čuvanim partikularizmom!... Jer znajući za to, Franko je najpre udarao na Španiju, ubeđen da će za to vreme katalonska vojska ostati neaktivna prema njemu. A kad je dovoljno iscrpio jedine istrajne borce vladine stvari, Špance, i kada je izlaskom na mediteransku obalu onemogućio da Španci dođu u pomoć Kataloniji, onda se svom zngom bacio na gordi katalonski partikularizam i na njihova, ljubomorno čuvana partijska natezanja, i — potukao ih. Zaludu je bilo to, što su se Katalonci docnije, kad je opasnost stigla i pred njihova vrata, odlučno borili, kad nisu svoje napore umeli da ujednače sa opštim ciljevima.

Eto, dakle, do čega dovodi anarhistička praksa, unošenje nereda i samovolje, natezanje oko vlasti, pomanjkanje discipline i požrtvovanosti za druge; a naročito pomanjkanje smisla za celinu i krajnji, dogmatski partikularizam!... Dovodi, dođe, i do nesreće za celinu, ali u prvom redu do katastrofe za sebe sama! Ne ulazeći u meritum spora između Madrida i Burgoza, ovaj zaključak se nameće kao pouka svim pravim rodoljubima, u bilo kojoj naciji u Evropi.

To neka je korisna pouka i kod nas, za sve one, kojima je briga za celinu deveta stvar i koji proklamuju načelo da treba svako da se brine o sebi; pa zovu Hrvate na okup, Srbe na okup, ili Slovence na okup, ogradujući jedne od drugih kineskim zidom i ne misleći kako time slabe ne samo celinu, nego i svakog pojedinačno, — ako do neke opasnosti dođe! A može da služi za pouku i onima, kojima je i kod nas ideal anarhična samovolja pojedinih grupa, umesto istinske i svesne demokratije, bazirane na punoj slobodi, ali i na punoj ljubavi i odgovornosti svakoga pojedinca, svake partije i svakog dela, prema sebi, prema naciji i prema Jugoslaviji.

Tečajevi za sokole vojnika

Danas završavaju svojim radom XXXI i XXXII tečaj škole za obuku vojnika za vode sokolskih četa.

Pre podne biće završni nastup pomenutih tečajeva pred Nastavničkim zborom i Izaslanicima Ministarstva Vojske i Mornarice i Ministarstva fi-

zičkog vaspitanja naroda.

Zatim će biti svečani zaključak tih tečajeva, podela uverenja i fotografisanje tečajeva sa izaslanicima i nastavnicima.

U ponedeljak, 6 februara 1939 biće u 10 časova pre podne svečano otvorenje XXXIII i XXIV tečaja škole za obuku vojnika za vode sokolskih četa u vežbaonici Saveza SKJ.

Štrosmajerov dan

Na sutrašnji dan će se, kao i svake godine, čitavo jugoslovensko Sokolstvo, sa najdubljim pijetetom setiti velikog zatočnika misli jugoslovenskog narodnog jedinstva, dakovačkog vladike, Josipa Jurja Štrosmajera. Brat Čurić održao je već juče na beogradskom radiu predavanje o Štrosmajeru, a prosvetari ili drugi članovi, će u svakoj sokolskoj jedinici posvetiti najza-

nosnije reći Onome, koji je u čitavom svome radu imao pred očima današnju ujedinjenju Jugoslaviju i čiji duh će za sva vremena lebditi nad njome, skupa sa svima velikim pionirima jugoslovenstva, počevši od Kneza Mihajla, Gaja i Vodnika, pa do Onoga koji je njihov ideal pretvorio u delo, do Viteškog Kralja Ujedinitelja, Aleksandra I. Slava J. J. Štrosmajeru!

Između ČOS i SSKJ.

Od brata, Dr. Stanislava Bukovskog, starešine ČOS, primio je Savez SSKJ, pismo koje glasi:

»Draga braćo, bratska Vam hvala za novogodišnje pozdrave, koje Vam srdačno uzvraćam, sa obećanjem da ćemo nastojati da Sokolstvo bude pošteđeno od svih idejnih potresa, od kojih je današnji svet uzdrman. Pozdravljam Vas srdačno i radujem se ponovnom susretu, pri neumanjenom radu na polju Sokolstva i Slovenstva.«

COS je uputila Savezu SSKJ pismo, u kome kaže:

»Draga braćo i sestre! U nizu izjava koje je dobila COS prilikom nove godine, Vaša izjava je bila tako topla i iskrena, da Vam ne možemo na nju zahvaliti samim običnim željama za vaš napredak, već osećamo potrebu srca da Vas ubeđimo da su nas se Vaše želje duboko dojmile i da su nas utešile. Zaista je teško izraziti osećanja koja se bude u čitavom čehoslovačkom Sokolstvu kada se setimo što ste sve za nas učinili i kako nam neprestano iznova iskazujete svoju iskrenu ljubav i rećima i delom. Zahvaljujemo Vam i molimo Vas da bi ste primili uverenje o našoj harnosti, zajedno sa najiskrenijim željama da iduća godina i Vama donese samo sreću uspeh i zdravlje.

Stid ili nemarnost

Saveznim i župskim časnicima nikad nije tako teško, kao što je u prvim mesecima kalendarske godine. Treba od svih jedinica pokupiti izveštaje i iz njih sastaviti godišnji izveštaj. Ko ih je samo jedanput sastavljao, zna sa koliko muka se oni sačinjavaju.

U jedinicama postoji čudna praksa: radi se cele godine, a o celokupnom radu nikom ni reći. Ima i takvih društava i četa u kojima se ni jedan dan ne propušta, — stalno se nalaze novi i svršavaju stari poslovi. Uprava, članovi uprave i svi članovi jedinice u stalnom su pokretu. Postižu se i vidni rezultati. Pa ipak o svemu tome zna se samo u odnosnom mestu, a često ni u njemu, pogotovo ako je malo veće po broju stanovništva.

Ko bi ispitivao uzroke tome, nebi morao dugo lutati. Njihovi koreni su vrlo plitki. Upravo nam budu oči — stidljivost, ili nemarnost!

Stidljivost — po onoj urođenoj skromnosti u našem narodu, po kojoj se bukvalno shvatio hrišćanski moral: da ne znalevica šta čini desnica. Stidljivost, i po pogrešno shvaćenom sokolskom geslu: Ni koristi ni slave. Kao da mi činimo nekome milostinju što u sokolstvu delamo, ikao da očekujemo neke koristi ili slave, ako bi upućivali izveštaje o svome radu.

Nehatnost, — po ukorenjenom verovanju kod nas, da za sve ima dosta vremena, da ne treba žuriti. Nehatnost i po klasifikaciji sokolskih dužnosti, među kojima ima važnih, manje važnih i ni malo važnih. U te ni malo važne spada i dužnost obaveštavanja o onome što se u jedinici radi.

Bilo jedno ili drugo, tek dobro nije. Naše statistike ostaju krmje, naša sokolska štampa nedovoljno obaveštena, naše arhive nepotpune. I zato, naš sokolski organizam, pred nezainteresovanim posmatračem pruža sliku drveta sa mnogo sasušenih grana bez cveta i lista, i ako u osnovi one nose u sebi silno mnogo soka.

Da zgrabimo samo jedan od mnogih slučajeva. Obavljena je propagandna nedelja sokolske štampe ovih dana. Ove godine, kao i ranijih: najpre raspisi, pa onda detaljna uputstva, pa gotovi govori za sve kategorije, pa spiskovi za stare i nove pretplatnike. Sve se to razletelo iz Saveza na sve četiri strane naše široke zemlje i sve su jedinice to i primile. Šta bi bila logična posledica? Da se na sve ovo reagira na razne načine: izveštajima šta se učinilo sa propagandom, spiskovima o novim pretplatnicima, člancima o načinu sprovedene propagande! — Od svega toga malo, a kad se i to malo izrazi u procentima, izlazi kao i ni-malo! A nije da ljudi nisu radili. Kategorički se može tvrditi da su svi nešto radili i mnogi postigli vrlo lepe rezultate. I sad, u mesto da se o svemu tome dade glasa, u mesto da se zvoni na uzbunu, da se i drugit time trgnu iz letargije, da se sve poveže i sve

ujednači — u mesto svega toga, čuti se i dalje!

Šta da kažemo za godišnje izveštaje? Šta za statističke tabele? Šta za tečajeve? — Ne treba ređati. Bole je zapitati se: ko je u krajnoj liniji ipak odgovoran za rad u ovome smislu? Pojedinačno, odgovorni smo svi, ali generalno odgovoran je starešina odnosno jedinice. To je istaknuto i u jednome prošleme članku. Ovo iz prostog razloga što starešina mora imati uvida u sve što je, i kako je u njegovom društvu. Ako umukne neki njegov društveni izvestitelj, mora ga potsetiti šta mu je dužnost. Ako i onda ne učini, onda treba da nađe drugog za izvršenje zadatka. Ako ne može da ga nađe, jer ga u mestu nema, ne ostaje drugo nego da on sam, — on, starešina — izvrši stvar! Ako ni on ne može, onda neka javi: to i to se nije moglo izvršiti, zato i zato! To i takvo postupanje imperativno nam nalaze naše sokolsko bratstvo. Ako tako ne činimo, po čemu se onda hvalimo onim pesnikovim rećima »da smo ko bogovi lepi... da smo oprali očiju vid, mrlje i stide«.

Delom, i izveštajem o delu, jedino se može oprati očiju vid, i kod drugih i kod nas. Jedino tako mogu se sa obraza zbrisati i mrlje i stid, one umišljene mrlje i umišljeni stid. A kad to bude, onekoj nemarnosti ne može ni biti reći.

M. Stanojević

Potkarpatska Rusija ili Karpatska Ukrajina?

»Sokolski Glasnik« je, u prošlom broju, zabeležio polemiku koja se povelu u novosadskom »Danu«, o tome da li naše Rusine treba nazivati i dalje Rusinima, ili Ukrajincima, posle toga što se naziv »Potkarpatska Rusija« pretvorio u »Karpatska Ukrajina«. Medutim to pitanje, ni u samoj Čehoslovačkoj republici, nije još, ni definitivno ni formalno rešeno! O tome pišu i praški »Narodni Listy«, pa ističu, kako sve centralne državne vlasti, pa i sam prezident Republike, kada govore o najistočnijem delu republike, upotrebljavaju isključivo naziv »Potkarpatska Rusija«, pošto je, prema državnim ustavu, to jedini zvanični naziv, koji ustavnim putem do sada nije bio izmenjen. Medutim, nastavlja list, današnja vlada u Potkarpatskoj Rusiji upotrebljava svuda isključivo naziv »Karpatska Ukrajina«, a njeni organi izjavljuju, da smatraju uvredom, ako se i dalje govori o njima kao o Karpatskim Rusima, a ne o Ukrajincima. Nezgoda je u toliko veća, što i u samoj Potkarpatskoj Rusiji postoji jaka struja, koja je zato da ostane stari naziv; te što i među Česima postoje mnogobrojni pristalice teorije, po kojoj su Ukrajinci samo deo celokupnog ruskog naroda, dok drugi pristaju uz separatno ukrajinstvo. Ne zna se još, kako će se rešiti taj zaista neobični dualizam imena, po kome jedna ista zemlja, u zvaničnim izjavama centralnih državnih vlasti ima jedno ime, a u zvaničnim izjavama autonomne vlade posve drugo ime!

Sednica Izvršnog odbora Saveza Sokola K J

Dana 28 i 29 pr. m. održana je u Beogradu, pod predsedanjem prvog zamenika starešine br. E. Gangla, sednica Izvršnog odbora Saveza SKJ, koja je trajala prvi dan od pola četiri sata po podne do pola devet u več, a drugi dan od pola devet ujutro do dva sata po podne. Pored zamenika starešine br. Gavrančića, Belajčića i Smiljanica, na sednici su bili gotovo svi izvestioci i članovi Izvršnog odbora, a među njima i br. Staja Stajić, pročelnik Socijalnog oteka, koji se posle teške bolesti, na radost svijetu, oporavljen i čio opet vratio na sokolski rad.

Na sednici je, pored redovnih poslova, raspravljeno čitav niz krupnih i važnih pitanja, po kojima su donesene potrebne odluke.

Zamenik starešine br. Gangl podneo je iscrpan izveštaj o sednici Vyboru ČOS u Pragu, koja je održana meseca decembra pr. g. a na kojoj je učestvoval kao predstavnik našega Saveza. Sa toplim pozdravima br. čehoslovačkog Sokolstva doneo je i njihovu duboku zahvalnost na izrazima bratske ljubavi i pomoći sokolskim izbeglicama od strane našeg Sokolstva. I pored pretrpljenih teških udara, čehoslovačko Sokolstvo sa nepokolebanom verom i sa udvostručenom snagom nastavlja svoj veliki i požrtvovni rad. Na povratku iz Praga, u prolazu kroz Beč, ukazali su čehoslovački Sokoli u Beču, sa tamošnjim starešinom župe na čelu, bratu Ganglu naročitu pažnju, izvestivši ga o tamošnjim sokolskim prilikama.

Zamenik starešine br. Smiljanic podneo je kratak izveštaj o radu Starešinstva Saveza od poslednje sednice Izvršnog odbora. — Savezno Starešinstvo predložilo je **Predsedništvu Saveza Slovenskog Sokolstva** da se naredna sednica Predsedništva odnosno skupština Saveza SS održi u Beogradu, između 15 februara i 15 marta o. g.

U vezi sa izveštajem o odnosima sa Beogradskom župom, na sednici Izvršnog odbora došli su izaslanici župske uprave sa zamenikom župskog starešine br. Čipčićem na čelu, koji su u ime župe dali svečanu izjavu da od svoje strane učini sve u cilju što svesrdnije saradnje u interesu razvitka Sokolstva u Prestonici, što je sa zadovoljstvom uzeto na znanje, u opravdanom očekivanju da će iza reči slediti dela.

Glavni urednik saveznih listova »Sokolskog Glasnika« i »Sokola« podneo je iscrpan izveštaj o

stanju savezne štampe posle sprovedene reorganizacije. Prvi brojevi novog »Sokolskog Glasnika« naišli su u sokolskoj javnosti na odličan prijem, tako da se broj pretplatnika već u toku januara meseca znatno povećao. Može se pouzdano očekivati da će broj pretplatnika i dalje rasti, pri čemu će pomoći i reorganizacija administracije listova, kao i saradnja sokolskih jedinica i mesnih poverenika, kojih već ima u preko 200 mesta. U toku je i reorganizacija oglasne službe, koja je već urodila prvim uspesima. — Oko izdavanja prvog broja fuzionisanog novog »Sokola« bilo je izvesnih poteškoća, koje su uspešno prebrođene, pa će se već kod drugog (februarskog) broja ovog našeg mesečnika pokazati dalji napredak. Upućen je apel svima saveznim časnicima, kao i svima sokolskim piscima, da što izdašnije saraduju u ovim našim najvažnijim sokolskim listovima, koji treba da budu od presudnog značaja pri stvaranju sokolskog javnog mišljenja.

Zamenik starešine br. Belajčić izvestio je potanko o odlično uspejoj konferenciji župskih izvestilaca za narodno-odbrambeni rad, koja je održana pod njegovim predsedanjem u Beogradu 21—22 januara o. g. Izvršni odbor uzeo je ovaj izveštaj sa zadovoljstvom na znanje i odobrio je smernice za dalji rad. S tim u vezi odobren je i **Pravilnik fonda za pomoć progonjenim Sokolima**, koji odmah stupa na snagu i biće dostavljen svima župama.

Veoma zanimljiv izveštaj o radu sokolskih streljačkih oteka podneo je pročelnik Saveznog streljačkog oteka br. puk. Dimitrije Pavlović. Rad toga oteka je u svemu odobren i izražena je želja da se taj rad i dalje što snažnije razvija, naročito kod sokolskih četa.

Tajnik Saveza br. Arsenijević izvestio je o pitanjima koja su iskrsla u vezi sa poslednjim izborima za Narodnu skupštinu. Pred izbore Savezno Starešinstvo potsetilo je bilo posebnim raspisom sve sokolske jedinice o načelnom stavu Sokolstva prema politici, saopštivši im ponovo odlomak iz »Puteva i ciljeva« koji se na to odnosi a koji glasi:

»Soko kraljevine Jugoslavije kao opštenarodna organizacija, sledjući i u tome sokolske tradicije, jeste nepolitička organizacija. Ona ostavlja svojim članovima da se, u granicama op-

štih sokolskih načela i pozitivnih državnih zakona, politički opredeljuju slobodno i po svome uverenju, tražeći ujedno od njih da se u javnom životu i celokupnom svome radu uvek rukovode njenim načelima.«

Izvršni odbor, saslušavši izveštaje koji su u vezi s time podnele neke župe, saglasio se jednodušno u tome da se svima župama ima staviti na srce da se svima članovima sokolske organizacije osigura sloboda političkog opredeljenja u granicama opštih sokolskih načela, i da se — ako za to bude naročitog povoda — sa najvećom obazrivošću pristupi ispitivanju pojedinog slučaja da li se koji član sokolske organizacije u tom pogledu grešio o osnovna sokolska načela. Hladno i trezveno rasuđivanje i sokolska širokogrudost ovde su na mestu. U svakom slučaju, pri eventualno pokrenutom postupku imaju se strogo održavati postojeći sokolski disciplinski propisi.

Gospodar Saveza br. Nikolić podneo je izveštaj o finansijskom stanju Saveza, kao i predlog saveznog budžeta za godinu 1939/1940. Izveštaj je uzet na znanje, a za predlog budžeta je zaključeno da se umnoži i dostavi svima članovima Izvršnog odbora, pa će se o njemu raspravljati na narednoj sednici.

Isto tako odloženo je za narednu sednicu i raspravljanje o referatu br. Dr. Vladimira Belajčića o »Putevima i ciljevima u sadašnjim prilikama«, kao i o izveštaju Posebnog odbora u pogledu teritorijalne podelje župa i revizije sokolskih jedinica.

O akciji za pomoć čehoslovačkim Sokolima izbeglicama izvestio je br. Nikolić. Do sada je prikupljeno blizu pola miliona dinara. Akcija će se nastaviti do kraja meseca februara o. g.

O pitanju Saveznog doma podneo je iscrpan izveštaj pročelnik saveznog građevinskog oteka br. ing. Radul Radulović. U diskusiji povodom toga izveštaja učestvovali su br. Dr. techn. ing. Kosta Petrović, Mr. Milan Arsenijević, Dr. Oton Gavrančić, Mika Nikolić, Dr. Alfred Pihler, Dr. Vladimir Belajčić i još neki članovi. Odobrena je kupnja gradilišta u ulici Majke Jevrosime i izabran naročit **Odbor za podizanje Saveznog doma**, kome su data načelna uputstva za rad, naročito u pogledu idejne skice za izgradnju doma, u pogledu pitanja šta sve ima da se smesti u Saveznom domu, kao i u pogledu fi-

nansijskog plana za izvođenje gradnje.

Posle toga su predsednici i pročelnici pojedinih saveznih odbora i oteka podneli izveštaje o tekućim poslovima.

SLETOVI I TAKMIČENJA U IDUĆOJ GODINI

Izveštaji saveznoga načelnika br. Dr. Alfreda Pihlera i načelnice sestre Elze Skalarjeve uzeti su na znanje i donesene su potrebne odluke.

Utakmice članova višeg razdela za Mač Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja odložene su za jesen ove godine, jer su propisane vežbe saobražene vežbama koje je Izvršni odbor tehničkog komiteta F. I. G. primio za Olimpijadu u Helsinku 1940 god. U isto vreme sa utakmicama članova višeg razdela održaće se i **utakmice naraštaja višeg razdela**.

Saveznom načelništvu je dato ovlašćenje da izradi nacrt i da sazove skupštinu za osnivanje nacionalnog Saveza za košarsku i odbojku. Na jubilarnom sletu u Ljubljani na Vidovdan o. g. vežbaće se sve vežbe propisane od Saveza sem vežbi za decu.

U okviru pripremanja naših takmičara za Olimpijadu u Helsinku u Finskoj predviđeni su **međunarodni susreti naše takmičarske vrste**: sa vrstom Unije francuskih žimnasta u mesecu maju o. g. u Parizu (1940 godine kod nas), a sa vrstama slovenskih sokolskih saveza na jesen o. g. Na **gimnastičkom sletu u Bologni** naš Savez biće zastupljen po naročitoj delegaciji kao posmatračima, čiji sastav je poveren Starešinstvu Saveza.

Primljen je izradeni plan i program tečajeva za spremanje prednjaka. U toku ove godine taj će plan biti upotrebljen u svima tečajevima, pa će se istovremeno razraditi i građa u obliku posebnog udžbenika.

Uzet je na znanje i izveštaj saveznog prosvetara br. Miloša Stanojevića i odobrene odluke Saveznog prosvetnog odbora.

Župama Ljubljana, Kranj i Sušak—Rijeka odobrena je pomoć za održanje prosvetnih tečajeva.

Odobreno je da se štampa 17, 18, 19 i 20 sveska lutkarske biblioteke.

Odlučeno je da se Nedelja trezvenosti i štednje održi od 5 do 11 marta o. g. Propagandni materijal biće oštampam i razaslat svima jedinicama na vreme.

Predata je pretstavka Ministarstvu prosvete da se prilikom propisivanja nove tarife za autorske takse muzičkim autorima uzmu u ob-

Iz slovenskog Sokolstva

FILM SLETA U PRAGU

Javljaju iz Praga, da se već dovršava grandiozni film X svesokolskog sleta, te da će već u prvoj polovini februara biti priredena svečana premijera toga filma, pod naslovom »Ne zaboravimo!«, u bioskopu Adrija u Pragu. Već su mnogobrojni bioskopi u zemlji i inostranstvu zatražili taj film.

Također se približava kraju i objavljivanje Spomenice X svesokolskog sleta. Sedma i osma sveska već su u štampi i biće uskoro razaslate pretplatnicima.

PRAG SE SPREMA ZA OLIMPIJADU

Iz Praga javljaju, da se Sokolstvo već uvelike sprema za Olimpijadu u Helsinku. Načelništvo je, za 5 februara, pozvalo takmičenje na spravama, koje treba da pokaže prvu razdeobu takmičara, za daljne pripreme. Pošto načelništvo namerava da među najmlađom braćom uzgoji najbolje naraštajske vežbače i da iz njih stvori rezerve, prirediće u različitim mestima, kao u Pragu, Brnu i Taboru, vrhunske škole za taj naraštaj.

ZBOR ŠTAMPE ČOS.

Između 29 i 30 aprila trebao je da se održi u Pragu zbor urednika sokolskih i župnih novinskih izvestitelja. Međutim, iz vrlo važnih razloga, taj zbor je sazvan već za 17 i 19 februara.

IZMEDU POLJSKE I NORVEŠKE

Strane novine su bile javile, da su prekinuti sportski odnosi između Norveške i Poljske, usled toga što je takmičenje, koje je trebalo da se održi između jednih i drugih lakoatletičara, bilo sa strane Poljaka otkazano. Iz Norveške se, međutim, javlja da ta vest nije tačna.

zir predlozi SPO i sokolske potrebe.

Odobrena je nabavka knjiga za Saveznu knjižnicu po izboru SPO za svotu od 2.500 dinara.

Izrađena su dva Pravilnika o fondu normalnih filmova i o fondu za izdavanje knjiga SKJ, koji su upućeni Starešinstvu Saveza.

Pročelnik građevinskog oteka br. ing. Radul Radulović izvestio je o izvršenju plana za asanaciju sokolskih domova. Pošto su sva raspoloživa sredstva iscrpana, neregulirane molbe za pomoć i pozajmice u vezi sa sokolskim domovima moći će se uzeti u rešavanje tek po odobrenju novih kredita. U tu svrhu učiniće Savezno Starešinstvo što skorije potrebne korake na nadležnom mestu.

Dr. Josip Juraj Štrosmajer

Jugoslovensko Sokolstvo je uvek cenilo i cenije one ljude, koji su mislima i delima krčili puteve slobodi i jedinstvu Južnih Slovena. Ono je ponosno što je jedan od tih ljudi biskup Dr. Juraj Štrosmajer, apostol Jugoslovenstva i narodnog jedinstva, čovek visoke kulture, čvrste volje i karaktera, narodni borac i radnik, širokogrud, dalekovid i plemenit. Njegov život i rad zaslužuju punu pažnju, i ja ću — povodom sutrašnjeg Štrosmajerovog dana — pokušati da u nekoliko reči iznesem ono što je najvažnije, kako bi se u našim mislima jače iskristalisala markantna figura ovog Jugoslovena, Slovena i čoveka.

Studirajući na strani, u Pešti i Beču, gde kao odličan đak polaže doktorate filozofije i teologije, Štrosmajer se upoznao sa ideolozima slovenstva, Kolarom i Palackim, čije će misli imati uticaja na dalji njegov rad.

Od časa kada je, sredinom prošlog veka, imenovan za biskupa u Đakovu, pravac njegovom radu davala je deviza: »Sve za veru i domovinu«. Držeći se ovoga, Štrosmajerov rad možemo podeliti na verski, politički i kulturno-prosvetni.

Kao veliki ideolog jugoslovenskog

narodnog jedinstva, Štrosmajer se zalagao svom snagom svoga duha za zbliženje rimokatoličke i pravoslavne crkve. Iz ovih nekoliko reči jasno se vide njegovi pogledi: »Ljubimo brata ne samo stoga što je s nama jedna krv i jedan narod i što je božja volja, da s njim živimo u strožukom odnosu svakidašnjega života, nego i stoga, što smo s njim, hvala Bogu, u najbližem srodstvu svete vjere naše... Dokle god budem živio, opominjuća katolički puk da prema braći Srbima uvijek svjesno vrši onu evanđeosku: što ne bi rado da ti drugi učini, ne čini ni ti drugome, a što bi rado da tebi drugi učini, učini vazda i ti drugome... Neljubav, nesloga i razdor su očevidno smrt i propast našeg naroda... Živimo s braćom našom istočnoga obreda. Ljubimo iskreno braću s kojom živimo, jer su s nama jedna krv i jedan narod i jer nam je obojima jedna budućnost...«

Imenovanje Štrosmajera za apostolskog vikara u kneževini Srbiji bilo je od velikog značaja za istoriju našeg naroda. U svojstvu vikara posetio je sedam puta Srbiju, gde je, uvek srdačno primljen, utirao puteve zbliženju, crkveno i politički rastavljene braće. Kada je, 1868 g., kao

gost beogradskog mitropolita boravio u Beogradu, Štrosmajer je mogao da se uveri koliko je uhvatila korena misao bratstva i jugoslovenstva među Srbima. Beograđani su tom prilikom priredili bakljadu i oduševljeno su pevali »Lijepa naša domovino«, »Što čuliš, Srbine tužni« i »Naprej zastava slave«. Štrosmajer i beogradski mitropolit, stojeći jedan pored drugog na prozoru Mitropolije, bili su svedoci manifestacija srpskohrvatskog narodnog jedinstva. »Evo primera«, rekao je profesor Jovan Bošković, »da crkve ne razdvajaju sinove jednog naroda... Ako tamošnja vlada (naime austrougarska) bude i dalje gonila vođe srpske i hrvatske, onda može biti prijateljstva između vlade i vlade, ali nikako između naroda i naroda.«

Štrosmajerovim posredovanjem došlo je do konkordata između Vatikana i Crne Gore, po kome je crnogorskim rimokatolicima dozvoljena služba božija na slovenskom jeziku, koji je, po Štrosmajerovu mišljenju, bio jedini put verskom zbliženju slovenskih naroda. Njegova nastojanja za zbliženjem rimokatoličke i pravoslavne crkve simbolički pretstavljaju veličanstvena katedrala u Đakovu, izrađena u stilu mešavine istoka i zapada, a posvećena, po njegovoj želji, slavi Božijoj, jedinstvu crkava, slozi i lju-

bavi naroda. Posvećujući je, ovaj veliki rodoljub dao je ovu divnu ispovest: »Jedinstvo, sloga i ljubav našega naroda bila mi je i jest mi i sada jedina i najveća želja na ovom svijetu... Za to jedinstvo našega naroda pripravan sam i svoj život žrtvovati... I ja, kad se budem rastavljao sa ovim svijetom, posljednja će mi biti molitva za jedinstvo naroda mogaja: »Svemoguću, vječnu Bože, smiluj se mome milom narodu i ujedini ga!«.

Hrišćanska ljubav ovog velikog čoveka nije se zaustavljala samo na Južnim Slovenima. Njegov idealizam vodi ga je od jugoslovenstva ka slovenstvu. Slabi rusko-poljski odnosi teško su padali na njegovu slovensku dušu. Sa misijom da poboljša, koliko može te odnose, išao je nekoliko puta u Rusiju i Poljsku. Zeleo je da se Rusija približi Rimu. Kada su, 1888 g., Rusi slavili 900-godišnjicu krštenja Sv. Vladimira, austrijska diplomatija, koja je dobro razumela značaj ove proslave, preko je pratila njen tok. Sloven Štrosmajer nije se obazirao na to. U znak svoje velike ljubavi prema pravoslavnoj braći Rusima, on je poslao brzojavnu čestitku u Kijev, u kojoj su stajale i ove značajne reči: »Bog blagoslovio Rusiju, da jakošću vjere, uzornim životom, pomoću Božjom i kršćanskim junaštvom, uz svo-

je druge zadaće, i onu najzvišeniiju svetu misiju ispunu, koju joj je Bog namijenio«. Ovaj postupak nije ostao nezapažen. Iste godine, prilikom vojničkih manevara, došao je austrijski car Franja Josip u Đakovo. Njegov ukor sadržavale su ove reči: »Vi ste opet nešto učinili, po čemu moram da mislim da ste Vi, kad ste to učinili, zbilja bili bolesni. Mora da ste bili bolesni kada ste poslali brzojav u Kijev«. »Ne, Veličanstvo«, odgovorio je Štrosmajer. »Ja sam poslao brzojav u Kijev pri potpunju svijesti. Moja savjest je čista i potpuno mirna.«

Političku koncepciju Štrosmajerovu razumećemo potpuno, ako imamo na umu da kroz njegovu žile nije tekla ni jedna kap klerikalne krvi. Roden u veku burnih događaja, u kojima je duh demokratije krčio puteve po Evropi, Štrosmajer je neumorno radio za ideju narodnog jedinstva Južnih Slovena. Ni položaj carskog dvorskog kapelana, ni služba u bečkom »Augustineumu«, ni pobjede Austrije nad Italijanima i Mađarima, sve to nije moglo da promeni »Vjeruju« njegovog jugoslovenstva, kome je ostao veran do smrti: »Najglavnija je zadaća Jugoslovena združiti se, složiti i ujediniti... Svaki ko iole bistrije naša odnošenja prosudi, znade, da nam sva naša samostalnost i neodvisnost malo ili ništa ne može pomo-

Treći februar, 1915

Obletnica mučeničke smrti Mirka Jovanovića, V. Čubrilovića i D. Ilića

Na današnji dan, pre dvadeset četiri godine, položila su svoje mlade živote na austrijskim vešalima, u krugu sarajevskog garnizonskog zatvora tri mlada Srbina-Bosanca: Miško Jovanović, Veljko Čubrilović i Danilo Ilić.

Austrijske vlasti u Bosni i Hercegovini upisale su im u greh što su njih trojica organizovali prenos oružja — šest revolvera i četiri bombe — od gra-

Miško Jovanović

nice na Drini do usred Sarajeva, od kojega je docnije, na Vidovdan godine 1914, poginuo austro-ugarski prestolonaslednik Franjo Ferdinand. Prenos oružja organizovan je bio tako, da je težak Jakov Milović doneo oružje sa granice do sela Pribolja, gde je kao srpski učitelj služio Veljko Čubrilović. On je tu angažovao dva svoja pouzdana čovjeka, oca Mitra i sina Nedu Kerovića, teške, koji su u kolima preneli oružje do Tuzle i predali ga Mišku Jovanoviću. Jovanović je željezničkim vozom preneo oružje do Doboja i predao ga Danilu Iliću koji ga je tu čekao, iako se lično nisu poznavali. Ilić je dalje odneo oružje u Sarajevo i vešto ga čuvao sve do uoči Vidovdana.

Za to i takvo učestvovanje u sarajevskom atentatu austrijski sud ih je osudio na kaznu smrti na vešalima. Pomenutoj trojici teška zamenjena je docnije kazna smrti doživotnom robijom. Oni su bili odvedeni u austrijski zatvor u Melersdorf, gde su, za vreme rata, sva trojica umrli od tuberkuloze.

Nad ostalom trojicom izvršena je smrtna kazna na današnji dan, 3. februara 1915. Mrtva njihova telesa bila su prenesena

u državnu bolnicu radi obdukcije, a odatle su ih, kradomice i potajno, odneli daleko izvan svih sarajevskih grobalja i zakopali na jednoj utrini pod brestom na podnožju jednog brdskog grebena. Vlast je mislila da im se tako nikad neće znati za grob. Međutim, sutradan je na njihovom zajedničkom grobu osvanula kita suvog bosioka, koju su položile obližnje seljanke, koje su poizdaleka gledale i pratile celu proceduru toga tajanstvenoga sahranjivanja.

Naročiti odbor, formiran posle Oslobođenja, godine 1920., ekshumirao je odatle njihove zemne ostatke i položio ih zajedno sa svima pomrlim učesnicima u delu sarajevskog atentata, u zajedničku grobnicu, na starom sarajevskom srpsko-pravoslavnom groblju, prenesavši prethodno i kosti onih, koji su bili pomrli u Melersdorfu u Austriji i u Terezinu u Češkoj.

Svetla su ova tri imena iz istorije bosansko-hercegovačke omladine, koja je delala neposredno pred sami svetski rat. Danilo Ilić pripadao je krugu revolucionarne omladine, poznate pod imenom »Mlada Bosna«. Do krajnosti revoltiran režimom kojim je, u ono vreme, Austro-ugarska Monarhija upravljala Bosnom i Hercegovinom, kao kolonijom poslednje vrste, a pri tome je ipak smatrala najčvršćom svojom bazom za dalje prodiranje na Balkan, on je bio jedan od glavnih potstrebaka omladine na bunt i na žrtvu, i jedan od glavnih zaverenika da se jednom efikasnom akcijom, prilikom posete austro-ugarskog prestolonaslednika Bosni, čuje glas te »Mlade Bosne«. Njemu je zato bilo povereno čuvanje

Veljko Čubrilović

smajerova desna ruka na polju jugoslovenske misli, piše ove značajne reči: »Ja smatram Hrvate i Srblje za dva plemena jednoga istoga naroda, razdvojena samo poviješću. Oni su dva brata, koja su u VI, ili početkom VII vijeka otišla iz oćinske kuće, razdijelivši baštinu, utemeljili dvije kuće, dva krova, dvije obitelji.«

Držeći visoko jugoslovensku zastavu, Štrosmajer se i u saboru i van sabora zalagao za narodne interese. Branio je narodni jezik od mađarskog, a smatrao je da Hrvatska, na osnovi ugovora od 1527 i 1712, ima pravo na samostalan državni život, koji se neće naslanjati ni na Beču ni na Peštu. Njegov ideal bilo je oslobođenje svih Južnih Slovena. »Ili ćemo ostati na vijeku razdvojeni tako, da nam je smrt i propast konačni udes, ili ćemo se svi, što nas je na Balkanskom poluostrvu, složiti tako da nam je konačni udes života, pobjeda i slava«, — pisao je Štrosmajer crnogorskom Knjazu Nikoli. Dalekovidni jugoslovenski mislilac nosio je u svome biću odgovor na ovu dilemu: On je verovao u život, pobjedu i slavu jugoslovenskog naroda.

Kada je, austro-ugarskom nagodbom, politički program narodne stranke postao nemoguć, njen vođa Štrosmajer povlači se s političke pozornice

ubojitog oružja, te je uoči same akcije on sebi izabrao pouzdanike za delo, a na sam dan dela raspoređivao je busije i vodio nadzor nad njima. Ostala su dvojica bili članovi predratne srpske sokolske organizacije u Bosni, i to Miško Jovanović, starešina sokolskog društva u Tuzli, a Veljko Čubrilović tajnik istog društva, odnosno docnije starešina prve seoske sokolske čete, koju je osnovao u Pribolju. Onaj nezaustavni talas revolucije koji je strujao kroz sve redove bosansko-hercegovačke srpske omladine pre rata, i onaj ideal žrtve, koji je bio toliko naglašavan u dušama predratnog srpskog Sokolstva u Bosni i Hercegovini, zaneo je i njih, mlade i na tu žrtvu spremne, da uđu u zaveru i da svetlijoj budućnosti našoj otvore vrata cenom svojih mladih života.

Na dan dvadeset četvrte obletnice njihove strašne i herojske smrti dostojno je danas, u slobodi, setiti se njihovih svetih imena, njihovog odvažnog dela i njihove herojske žrtve, pripaliti voštanicu i kliknuti: Slava im!

Stevan Žakula

Program Olimpijskih igara u Helsinku

Program olimpijskih igara u Helsinku imat će tri utakmice više od poslednjih igara, 1936, u Berlinu. Na igrama 1940 u Helsinku bit će olimpijske utakmice za zlatnu, srebrnu i brenčanu kolajnu ovako raspoređene po granama:

Atletika 33, — gimnastika 8, — plivanje 15, — polo u vodi 1, — veslanje 7, — jedrenje 4, — kanoistika 9, — hrvanje 14, — jedrenje zrakom 2, — dizanje tereta 5, — boks 8, — streljanje 5, — mačevanje 7, — moderni peterboj 1, — jahanje 6, — biciklistika 6, — nogomet 1.

Po prvi put će u rasporedu olimpijskih igara biti jedrenje zrakom. Osim toga, proširen je program disciplinama koje je uvrstio Međunarodni olimpijski odbor, na sastanku 1936 u Berlinu. To su hodanje na 10 km, metanje kugle za ženske, skakanje u daljinu za ženske, trčanje 200 metara za ženske, streljanje slobodnom puškom na 300 metara (3 puta 40 metaka), streljanje iz karabine na 50 metara (3 po 20 metaka).

Da se vidi, kako se u ovo 44 godina modernih igara povećao broj olimpijskih utakmica, dosta je napomenuti da su na prvim igrama u Ateni, 1896, bile svega 44 utakmice, dok ih na dvanaestim igrama u Helsinku, ima 153.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo Beograd II, dobilo je, zahvaljujući uvidavnosti nadležnih prosvetnih vlasti, vrlo lepu vežbaonicu u dvorani Prve muške realne gimnazije, pa je u njoj počelo sa vežbanjem, već 1 februara.

Sokolska društva u Sarajevu održala su 30 januara specijalnu konferenciju, na kojoj je zaključeno da se članovi društva imaju osposobiti za pasivnu odbranu grada u slučaju napada iz zraka. Biće organizovani specijalni tečajevi, podeljeni u tri kategorije, koji će tehnički i strukovno vaspitati pojedine članove za opštu obuku u odbrani, zatim za vežbe sa maskama u zatvorenom prostoru itd. Na taj način stvorice se kadar od nekoliko hiljada lica, koja će moći da stupe u akciju, za slučaj napada iz vazduha. Te tečajeve će voditi brat Milutin Glišić.

Sokolsko društvo Petrovaradin priredilo je srdačno oproštajno veče bratu Dr. Miroslavu Zotoviću, šefu hirurškog odeljenja vojne bolnice, koji odlazi u Drvar, kao šef bolnice Okružnog ureda. Brat Zotović je bio neobično agil član uprave ovog sokolskog društva, pa je stekao naročite simpatije i kod članstva i kod čitavog građanstva. Lečio je besplatno sve članove i bio im u svemu pri ruci. Oproštajno veče je priređeno u zajednici za oficirima, koji su članovi društva, pa se u ime Sokola, a dragim bratom, oprostito starešina, Višošević, a u ime oficira, brat Furlan.

Nova Sokolska četa u Hrušici, blizu Jesenice, osnovana je u sredu 25 januara. Na toj krajnjoj tački severozapadne granice naše otadžbine, sabralo se toga dana preko 80 svesnih pripadnika Sokolstva, sa odlukom da dotadašnji otek Sokola Jesenice pretvore u samostalnu četu, pa da još agilnije pristupe sokolskom radu. Tom prilikom ih je posetio čitav izvršni odbor matičnog društva Jesenice sa župnim starešinom bratom Špicarom na čelu. Starešina društva Jesenice, brat Dr. Maks Obršnel, je u srdačnom govoru pozdravio novu četu i njene valjane članove, što je učinio i starešina župe brat Špicar, pozivajući ih na rad za veliku jugoslovensku misao i za slovensko bratstvo. Za starešinu nove čete izabran je brat Jože Divjak, pa je time ova lepa svečanost završena, ostavivši najpovoljniji utisak u čitavom selu.

Sokolsko društvo Debeljača je, na poslednjoj skupštini, odlučilo da osnuje fond za podizanje sokolskog doma.

Neva sokolska četa osnovana je u selu Americu, kod Mladenovca, zauzimanjem poljoprivrednog referenta Miodraga Rogića. Za starešinu je izabran predsednik opštine, Vasilije Smiljanić.

Na godišnjem zboru načelnika i načelnica sokolskih društava župe Tuzla, pod predsedanjem načelnika župe, br. Osmana Tufegdžića, izrađen je program rada za iduću godinu i donesena je odluka da se učestvuje na sletu u Ljubljani ove godine.

Sokolsko društvo Sušak priredilo je vrlo uspelo predavanje brata prof. Mezorana, o današnjoj Čehoslovačkoj.

Telesno vaspitanje u svetu

PREDKADROVSKO VASPITANJE NEMAČKE OMLADINE

Posebnim ukazom g. Hitlera određeno je, da jurišni odredi u Nemačkoj preuzmu čitavo vojničko vaspitanje nemačke omladine pre kadrovske roka. Nemačka štampa pozdravlja tu odluku, ističući da se time omladina neće vaspitavati samo tehnički, nego i duhovno, da bude pripravna za sve eventualnosti u ratu. Na taj način će dosadašnji sportski znak Jurišnih četa postati ujedno i vojnički znak.

KONGRES STRUČNJAKA TELESNOG VASPITANJA

Prilikom Lingijade, velikog svetkog meetinga za telesno vaspitanje, koji će biti priređen, 1939 godine, u Štokholmu, u počast velikog pionira gimnastike, Linga, sastaje se i kongres međunarodnih stručnjaka i nastavnika za telesno vaspitanje, koji će tretirati modernu gimnastiku, zasnovanu na Lingovim načelima. Za taj kongres prijavilo se do sada 30 govornika. Među temama raznih predavanja nalaze se: Pogledi na ulogu kiseonika i ugljičnog kiseonika kod disanja u Lingovo doba i danas; Nekoliko novih saznanja iz fiziologije vežbanja; — Istraživanje respiracije i cirkulacije krvi kod telesnog rada; — Hvatanje sportovnih pokreta pomoću filma; — Obavezno telesno vaspitanje na univerzama i ostalim visokim školama; — Kako da se izade u susret čežnji omladine za vršenjem telovežbe; — Ženska gimnastika; — Muzika u službi gimnastike itd.

DANSKA NA LINGIJADI

Danska će odaslati na štokholmsku Lingijadu dve momčadi, sa 500 učesnika. Pored toga će i danski gimnastički Savez poslati dve momčadi, čisto gimnastičkog sastava, sa 125 učesnika.

ći, ako nam ne pođe za rukom, da postanemo jedno političko tijelo, u kom jedno srce bije«.

Sa ovakvim idejama Štrosmajer se legitimisao kao nastavljatelj programa ilirske (narodne) stranke, koja je sada dobila jugoslovenski naziv. Austro-ugarski Sloveni dobili su u Štrosmajeru svoga borca za prava i zaštitnika, a Beč i Pešta upornog protivnika. U pojačanom državnom veću u Beču, 1860 g., gde se, posle pada apsolutizma, raspravljalo o organizaciji države, Štrosmajer se izjasnio za federativno uređenje Austrije, na nacionalnoj osnovi. Braneci prava Slovaka i Rumuna, došao je u sukob s Mađarima. Kada je konte Boreli tražio da se Dalmacija ne ujedini s Hrvatskom, nego da ostane posebna pokrajina, sa italijanskim karakterom, Štrosmajer je održao svoj čuveni govor, u kome je dokazao da je Dalmacija jugoslovenska zemlja, koja, prema želji hrvatskog sabora, treba da se pripoji Hrvatskoj. Ovaj govor postao je docnije program narodne stranke u Dalmaciji.

Kao vođa stranke s jugoslovenskim obeležjem, Štrosmajer je davao ton i pravac Hrvatskom saboru. Pod njegovim uticajem sabor donosi zaključak kojim se srpskohrvatski jezik trojedne kraljevine naziva jugoslovenskim. A istoričar Franjo Rački, Štro-

smajer, koji se za to zalagao moralno i materijalno, poručio je omladini svih Južnih Slovena, da univerzitet treba da bude »ono sveto ognjište, na kom se srca bratska za ljubav, slogu i jedinstvo razgrijati imaju«.

Kao čovek visoke kulture, Štrosmajer se zanimao i umetnošću. Naročito je voleo da skuplja slike. Njegovom zaslugom stvorena je čuvena galerija slika, koju je darovao akademiji.

Na slovenskom jugu nije bilo narodnog preduzeća ni institucije koja nije dobila potporu od Štrosmajera. Pomagao je Maticu srpsku i Maticu slovensku, pomagao je osnivanje štamparije na Cetinju i rad ostalih kulturnih institucija. Nije zaboravio ni pojedine književnike i kulturne radnike. Njegov altruizam svuda je dolazio do izražaja.

Radeći celog života neumorno za ideju jugoslovenskog narodnog jedinstva, Štrosmajer je postao apostol jugoslovenstva i njegov prvi neimar u devetnaestom veku. Biskupski položaj, na kome je kao hrišćanski idealista propovedao široku toleranciju, nije sputavao njegovu nacionalno-političku i kulturno-nacionalnu koncepciju. Njegovo osnovno uverenje je bilo da se pojedina jugoslovenska plemena, sama za se, ne mogu održati ni

smajer, koji se za to zalagao moralno i materijalno, poručio je omladini svih Južnih Slovena, da univerzitet treba da bude »ono sveto ognjište, na kom se srca bratska za ljubav, slogu i jedinstvo razgrijati imaju«.

Kao čovek visoke kulture, Štrosmajer se zanimao i umetnošću. Naročito je voleo da skuplja slike. Njegovom zaslugom stvorena je čuvena galerija slika, koju je darovao akademiji.

Na slovenskom jugu nije bilo narodnog preduzeća ni institucije koja nije dobila potporu od Štrosmajera. Pomagao je Maticu srpsku i Maticu slovensku, pomagao je osnivanje štamparije na Cetinju i rad ostalih kulturnih institucija. Nije zaboravio ni pojedine književnike i kulturne radnike. Njegov altruizam svuda je dolazio do izražaja.

Radeći celog života neumorno za ideju jugoslovenskog narodnog jedinstva, Štrosmajer je postao apostol jugoslovenstva i njegov prvi neimar u devetnaestom veku. Biskupski položaj, na kome je kao hrišćanski idealista propovedao široku toleranciju, nije sputavao njegovu nacionalno-političku i kulturno-nacionalnu koncepciju. Njegovo osnovno uverenje je bilo da se pojedina jugoslovenska plemena, sama za se, ne mogu održati ni

odupreti jačem neprijatelju. Zato je jačanje jugoslovenske ideje među Južnim Slovenima smatrao najvažnijim uslovom njihove budućnosti. Za njega je jugoslovensko ime bilo uzvišeno. Ono je trebalo da bude »zajednički barjak oko kojega će se, na osnovu narodnog jedinstva, okupiti na prosvetnom polju svi delovi našega naroda«. U genijalnom duhu i čeličnom karakteru ovog prvosveštenika jugoslovenske misli, ispoljila se naša narodna rasnost i vitalnost.

Svojim nacionalnim idealizmom i verom u pobjedu jugoslovenske misli, Štrosmajer je postao naš sokolski brat. Njegovu veliko srce zavolelo je s koleve svim svojim žarom.

Jugoslovenski sokoli, sa ponosom spominju ime svog velikog brata, po mislima i delima, koji je svojim radom utirao puteve današnjoj slobodi i jedinstvu jugoslovenskog naroda. Danas, kada se duša velikog Biskupa grli sa dušom Kralja Ujedinitelja, jugoslovenski sokoli su svesni da su nastavljaci njihovog rada. Duše velikih Pokojnika biće blažene, ako jugoslovenski sokoli uspešno završe svoj rad.

Neka je slava i hvala velikom Jugoslovenu, Dr. Josipu Jurju Štrosmajeru!

Sarajevo

Prof. Hajrudin Čurić

Sokolstvo i njegovi protivnici

Ljubljanski »Slovenec« objavuje ponovo, u broju od 1 februara, jedan iz osnove lažan napadaj na Sokolstvo u opšte, a na jugoslovensko Sokolstvo napose.

Već kao polaznu tačku svojih napadaja pobožni list uzima jednu neistinu, tvrdeći da se je »Sokoljski Glasnik« u prošlom broju žalio, »da se u poslednje vreme čak i među Srbima opaža otpor protiv Sokolstva«. Nigde, međutim, ni u prošlom ni u ikom broju »Sokoljskog Glasnika« nema tih reči! I prema tome, gospoda oko »Slovenca« se predstavljaju kao najobičniji falsifikatori tuđih reči i mišljenja. Isto tako lažna je tvrdnja da »Sokoljski Glasnik« odriče Ukrajincima da su zasebna narodnost, jer im »Sokoljski Glasnik« to nije ni odricao ni potvrdio, već je u rubrici »Iz slovenskog sveta« naprosto citirao dva protivna mišljenja, objavljena u novosadskom »Danu«, od kojih je jedno za naziv Rusini, a drugo za naziv Ukrajinci.

Što je »Sokoljski Glasnik« zaista tvrdio, to je činjenica, da se iz vana ubacuje među Slovene kampanja protiv Slovenstva, i da se, sem kod hrvatskih klerikalaca i frankovaca, znakoviti te kampanje primećuju, tu i tamo, kod Slovenaca i kod Srba. A da se nismo prevarili, dokazuju nam i praški »Narodni Listy«, dakle jedan list koji nije nikako »bezbožan«, a koji je baš kod »Slovenca« otkrio znakove tih antislovenskih uticaja (o čemu pišemo na drugom mestu, u današnjem broju!). Isto tako je tačno, da se ti znakoviti primećuju i u jednom beogradskom nedeljnom listu, a da i ne govorimo o »Nezavisnosti« i »Hrvatskoj Reviji«, a pogotovo o »Hrvatskoj Straži«, koju bi, kao svog sumišljenika, »Slovenec« hteo da odbrani.

I zar nije to do suza smešno, kad »Slovenec« prigovara Tiršu i Sokolstvu, da stoje pod tuđinskim, neslovenskim, pa čak i germanskim uticajima (dok su klerikalci naprotiv ko-

reniti slovenofili!), a u istom tom članku, par redi ispred toga, predbacuje Sokolstvu, da je njegovo slovenofilstvo, ni više ni manje, nego pod uticajem — »ruskog carskog imperijalizma!« Sve ostalo, a naročito neistinu, da bi Sokolstvo bilo bezbožno, mi smo sa »Slovencem« i sa njemu sličnima, već sto puta raspravili i pobili.

»Slovenec«, međutim, ima kurazi da poriče i stradanje Sokolstva i sokolski pojedinaca, ne samo u drugim krajevima, kao na pr. u Primorskoj i Savskoj banovini, nego čak i u Druškoj banovini! Može li »Slovenec« da nam garantuje da se o tom poglavljju napisše sve, ne samo u Beogradu nego i u Ljubljani, pa da se iznese čitava beskončna lista teških dokumenata i isto tako teških činjenica, — pa da je on, isto tako slobodno pobija, ako ima čime?! Ako želi, mi na to od srca pristajemo; pa će se onda videti da kod Sokolstva nema »lažnih mučenika«, ali da u redakciji »Slovenca« i te kako ima lažnih slobodara!

Svoj članak »Slovenec« završava tvrdnjom, da je Soko privilegirana družba, kojoj država daje potporu i kojoj država »dobro plaća njegovo voćstvo«. Što se privilegovanosti i potpore tiče, neka »Slovenec« zapita svoje šefove, koji su lično potpisali zakon o toj privilegovanosti, kako je do toga došlo, i neka tu stvar obračuna sa njima. Pogotovo kad ta privilegovanost izgleda tako, da se sokolski domovi i sokolska imovina oštećuju, a sokolski pojedinci gone i napadaju; i kad napadaju na Sokolstvo, čak i onda kada su najneistinitiji (kao oni u »Slovenec«) mogu slobodno da se objavljuju, dok naprotiv u odgovorima što ih na te napadaje daje n. pr. »Sokolska Volja«, zjape — bele praznine...

Što se pak klevete, o »dobro plaćenom voćstvu« tiče, o njoj će gospoda oko »Slovenca« imati prilike da se izjasne na sudu.

Češki listovi o napadajima na Sokolstvo

Praški »Narodni Listy« osvrću se, u broju od 29 januara na članak »Sumrak krivih bogova«, koji je objavljen u ljubljanskom »Slovenec«, a kojim se pozabavio i »Sokoljski Glasnik«, u broju od 20 januara. Članak u »Narodnim Listima« napisao je Dr. Rudolf Barta i nosi naslov »Čehe i Jugoslovene neće ništa rastaviti!«

Odgovor praškog lista je u toliko značajniji, što »Narodni Listy« nisu nikada bili organ neke levičarske, a naročito ne revolucionarne skupine, već je uvek bio izrazito desničarski i protivan ranijem režimu u Čehoslovačkoj. U svome članku Dr. Barta označuje članak u »Slovenec«, kao »pokušaj da se unese neprijateljstvo i otuđenje između rodene braće Čeha i Jugoslovena«. Članak ustaje odlučno protiv »Slovenčevih« tvrdnji, da je Sokolstvo u Češkoj bilo bezbožno, ili da je služilo bilo kakvoj partijskoj ideologiji. Članak kaže:

»Soko u svom vaspitanju ima za cilj ideal savršenog čoveka, telesno i duhovno, koji je obdaren svim građanskim odlikama. A takav ideal neće se nikada preživeti, već će dočekati pad mnogih drugih »krivih bogova«. Što se pak tiče sveslovenske misli, ta je i suviše uzvišena, da se ne bismo za nju i dalje borili, pa makar i pod najtežim uslovima. Mi nismo nikada bili bezbožnici, niti ćemo biti. Mi smo pristalice religiozne istine i iskrenosti, i borimo se samo protiv onih, kojima vera služi u prvom redu da dodu do vlasti, pa makar u privatnom životu živeli protiv duha Hristovog. Što »Slovenec« pominje Sv. Vaclava, on pripada čitavom češkom narodu, pa prema tome i nama Sokolima. A Hus, zar nije bio pobožan čovek i uzvišeni vođa našega naroda, koga ni najveći češki katolik neda danas vredati, jednako kao što češki katolik časti i Komenskog,

ga, ma da je bio biskup Češke braće? Naša kultura je prilično stara i naš narod je prilično razborit, da bi mogao da deli bojazni i mišljenja pomenutog ljubljanskog lista. I mi čvrsto verujemo, da će jugoslovenski narodi, Srbi, Hrvati i Slovenci, a naročito ovi poslednji, koji su nam toliko bliski čitavom svojom kulturom, sačuvati, zajedno sa svojim sjajnim Sokolstvom na čelu, vernost sveslovenskoj misli i jugoslovensko-čehoslovenskom bratstvu. Uzaludne su bilo čije nade! Nas niko i nikada neće rastaviti!«

U istom broju »Narodni Listy« beleže i odgovor »Sokoljskog Glasnika«, podvlačeći da se »Sokoljski Glasnik« založio u punoj meri za čehoslovačko Sokolstvo, te da u pomenutom članku ljubljanskog lista »crni moralisti bacaju opet svoje blato na čehoslovačko Sokolstvo i uživaju u tome, da su se Slovaci odelili od Čeha.«

Ljubljanska »Sokolska Volja«, od 27 januara, piše: »Slovenec« opet dira u Sokolstvo. U rubrici »Domaći odzivi« veli, da su Sokoli »podržavili dotadašnju svoju telovežbačku organizaciju htejući joj dati fašistički značaj i da su hteli »sa podržavljenoj telovežbačkom organizacijom da teroriju veliku većinu slovenačkog naroda«. — Ako gospoda oko »Slovenca« hoće da znaju ko je bio u vladi tada (godine 1929), kada se pojavila ta tendencija, neka pitaju o tom sadašnjeg predsednika jugoslovenskog senata. Taj će im također najlakše odgovoriti, ko je supotpisao vladinu izjavu od 4 jula 1930, u kojoj stoji crno na belom: »Soko, sa svojim integralnim narodnim karakterom, mora pokriti sve slične dosadanje, plemenske i verske organizacije. Razvoj Sokolstva u širokim slojevima naroda, postaje deo programa državne politike, koja se mora izvoditi bez odlaganja.«

Zaključci zbora župskih načelnika

Sednica zbora Župskih načelnika i načelnica, održana 27 januara 1939 god. u Beogradu, donela je ove zaključke:

1) Primljen je Plan i program tečajeva za spremanje sokolskih prednjaka koga je izradio Načelnništvo Saveza, s tim, da se ispita i obrađuje u jedinicama, prikupljaju podaci i sređuje gradivo, a zatim da se o definitivnom prijemu odluci na jednoj od sledećih sednica Zbora župskih načelnika-ca.

2) Rešeno je da Načelnništvo Saveza napravi novi nacrt Pravilnika za župske putujuće prednjake, koji će sadržavati opšte odredbe, a pojedine župe sklapaće sa svojim župskim prednjacima individualne ugovore po Pravilniku.

3) Odobrava se održavanje »Radnog sleta 1940« u Zagrebu. Proračun predlaže župa Zagreb i Uprava Saveza.

4) Svaki odbor odnosno otek Saveza treba da žrtvuje jedan deo svojih partija u budžetu (srazmerno) u fond za gradnju saveznog doma u Beogradu.

5) Jednoglasno je usvojen predlog kandidacionog odbora župskih načelnika da u Upravu Saveza uđu ljudi, koji svladavaju, pored pitanja ideoloških, i pitanja stručna i pitanja prosvete.

6) Utakmice za Kraljev Mač imaju se saobraziti utakmicama za Helsinski tj. u pogledu vežbi. Program se ima odmah izraditi.

7) Usvojen je jednoglasno predlog kandidacionog odbora župskih načelnika o novom saveznom načelništvu: načelnik — Dr. Alfred Pihler, zamenici: I — Miroslav Vojinović, II — Ivan Kovač, III — Ing. Vojislav Pajić i predlog župskih načelnica: načelnica — Elza Skalar, zamenice: I — Milica Šepa, II — Joža Trdina, III — Skovran Olga.

8) Prima se na znanje i odobrava održanje Jubilarnog sleta u Ljubljani — 28 juna 1939. Vežbaće se propisane savezne vežbe za sve kategorije sem dečijih, koje ima gotovo župa Ljubljana. Župa Ljubljana ima posebni nastup.

9) Savezno načelnništvo učinice sa svoje strane sve što mu bude moguće da sletove u Ljubljani i u Sušaku pomogne, priredivši utakmice veslačke, plivačke itd.

10) Primljen je predlog da Savezno načelnništvo sklopi ugovore sa savezima: lakoatletskim, plivačkim i smučarskim za upis sokolskih jedinica u njih.

11) Savezno načelnništvo poslaće predlog ugovora sa JZSS svim slovenačkim župama odnosno župama koje gaje smučanje, na mišljenje:

12) Savezno načelnništvo izradiće nacrt za osnivanje Nacionalnog saveza za košarku i odbojku.

13) Da se sprovede u delo »radno leto« od 1-IX do 31-VIII koje već slovenačke župe praktikuju.

14) Da se u budžetu poveća stavka »Kraljev mač« za održavanje naraštajskih utakmica viših odeljenja.

15) Utakmice naraštaja viših odeljenja održaće se jedan dan ranije od utakmica za Kraljev mač. Drugi dan će naraštajci-takmičari obvezatno posmatrati utakmice članova.

16) Skrenuće se pažnja svim društvima u sedištu župa, da su dužna pozvati na saradnju i sve članove Stručnog odbora župe i zadržati ih u članstvu ako oni žele da saraduju.

17) Da se savezne utakmice nižeg i višeg odeljenja članica i ženskog naraštaja održe u Ljubljani prilikom sleta 1939 godine.

Ovi zaključci, koji nisu čisto tehničke prirode, podneće se na odobrenje Upravi Saveza.

»Svima nam je poznato, braćo moja, da su se u najnovije doba osobiti proroci izvana i među nama unutra pojavili. Prvi nas poučavaju da imamo biti Hrvati katolici, što bi u sebi dobro bilo da nisu ti nepozvani našega naroda savjetnici, očevitni mrzitelji i jednoga i drugoga, i da nije namjera da se tim razdor među jednokrnom braćom sije. Ime hrvatsko ime je časti i poštenja tim više, budući da je to ime vazda pod stijegom Isusovim vojevalo za kršćansku izobrazenost i slobodu, a nikad, nikad — bogu hvala — nije zašlo pod zastavu Belijala... No pravi bi hudobnik bio, tko bi se vjerom našom poslužiti hotio, da nas zamrazi i razdvoji... Vjera, koja bi kadra bila razdor među braćom sijati, nebi bila vjera, nego puko praznovjerje, nebi bila istina božija nego bludnja ljudska.«

J. J. ŠTOSMAJER, u poslanici vernicima dako-vačke biskupije, g. 1877.

»Ljubav, sloga i jedinstvo jest pravo kršćanstvo, izvor vječiti svakoga života, svakoga svijetla, svake prave slobode, svakoga napretka i slave. Tko ljubav, slogu, jedinstvo u narodu našem promiče, taj ili se zvao Srb ili Hrvat, pravi je kršćanin, ljubitelj je pravi života, svijetla, slobode i slave svoga naroda!«

J. J. ŠTOSMAJER, u poruci, upućenoj ujedinjenoj srpsko-hrvatskoj omladini, g. 1896.

Sokolske štedionice i organizacija sokolske štednje

U Zagrebu je 1 januara otvorena Sokolska štedionica župe Zagreb. Iako je delokrug rada ove štedionice ograničen na župu Zagreb, ipak je njeno osnivanje za nas od opšteg značaja, pa ću u kratkim crtama izneti ono što je tu od važnosti.

Štedionicu je osnovala Sokolska župa, u okviru Petrove Petoletnice. Osnove štedionice su zadrugne, sa ograničenim jemstvom.

Svrha zadruge (štedionice) je, da potpomaže štedljivost svojih članova i da »unapređuje duh udruživanja svojih članova i njihov privredni napredak«. Štedionica će se baviti primanjem uloga na štednju (na uložne knjižice i vezanu — stalnu štednju), davanjem zajmova i »organizovanjem nabavki sokolskih potrebitina za svoje članove«. Najmanji ulog na knjižicu je 10 din. Kod stalne (vezane) štednje najmanji nedeljni ulog je 2 din., a trajanje štednog kola je tri godine. Ulozi se primaju od čla-

nova i nečlanova. Primljeni ulozu mogu se podići samo posle potrebnog otkaza.

Zadugar može biti član sokolske jedinice, svaka sokolska jedinica i svako pravno lice. Prema tome će štedionica biti skup svih štednih snaga Župe. Svakako, kad i sokolska jedinica može biti zadrugar, da takva jedinica može da vrši i kolektivnu štednju unutar svoje jedinice. O tome u pravilima Štedionice nema ništa, a ni u samome cirkularu, ali se pretpostavlja da bi se takav način štednje mogao da sprovedi.

Dobit Štedionice deli se na: 50% za rezervni fond, a 50% župi Zagreb; od čega 25% na socijalne a 25% na prosvetne svrhe.

Svaki zadrugar, bez obzira na broj uloga, ima samo jedan glas, a jemči za rad Štedionice ulogom i još dva puta tolikim iznosom.

Kako se na prvi pogled, iz ovih nekoliko podataka može videti, Šte-

dionica je preuzela na sebe dve dužnosti, koje su, po mom uverenju, jedna od druge dosta udaljene. Prva dužnost je stvaranje što veće štedljivosti u narodu i »razvijanje štednje kod sokolske dece i naraštaja« (§ 4). U tu svrhu se osnivaju štedna kola i primaju ulozu na opštu nezvezanu štednju. Taj deo rada je u potpunom skladu sa onim što SPO sa svoje strane čini i za šta naročito podiže glas, sada pred naš, budući slet. Treba da se svaki sokolski pripadnik navikne na štednju, ne samo radi materije koju mu ona pruža, nego i radi jačanja svoga duha i karaktera. Svakako da ovaj deo, koji je pretežan kod Štedionice, ima u sebi jednu duboku zamisao, čiji će se plodan rad zapaziti tek kasnije.

Drugi deo rada Štedionice počiva, kako se kaže u raspisu, »na uzajamnosti i međusobnom pomaganju«. Ovde spada davanje zajmova, organizovanje nabavki i drugoga »u cilju promicanja gospodarskih interesa zadrugara«. Ovaj deo se od prvoga razlikuje već i po tome, što mi imamo sličnih sokolskih zadruga. Sarajevska župa tražila je još ranije da se osnuje pri Savezu, a u vezi Petrove Petoletnice, jedna sokolska banka, koja bi sve te poslove obavljala. Računalo se na kapital preko 12 miliona dinara. Zamisao je bila veoma dobra, ali iz mnogih razloga Savezna uprava se nije sa ovim saglasila.

U stvari, kod sokolskih poduhvata želi se, bar zasada, izbeći sve što bi ličilo, više manje, na trgovinu. To stanovite ima svojih dobrih strana, ali ima i loših. Mi danas patimo baš od nedovoljno materijalno organizovanih i obezbeđenih jedinica. Kad bi pitanje materijalnog organizovanja bilo povoljnije kod nas, stanje Sokolstva bi svakako drugačije izgledalo. Jedino, postavlja se pitanje, da li mi možemo spojiti jedan čisto idejni, propagadni i skoro vaspitni zadatak sa drugim, koji je pretežno trgovački, kako je to uradila Sokolska štedionica u Zagrebu. Možda bi, na jedan izrazit i snažan način te dve radnje trebalo dovoljno ograditi. One imaju i svojih dodirnih tačaka, jer primljene uloge treba negde plasirati. Samo u tome se i sastoji ceo sistem rada, sve što princip štednje u sebi sadrži i što bi nas Sokole i sokolske Štedionice trebalo da izdvaja od ostalih. Treba biti kod ovoga veoma obazriv, pronicljiv i zauzeti jedan stav, više sokolski nego privredni.

Sa ovo nekoliko redaka želeo sam da pokrenem pitanje organizovanja štednje u našem Sokolstvu. Vreme je da se i na tome polju počne da radi. Zagrebačka župa dala je u tome lep primer, a ostale, ukoliko to nisu dosada učinile, trebale bi da je slede. Kad osnuje još desetak Štedionica, preduzele bi se mere da se stvori i njihov Savez, kako bi se pitanje plasmana novca što bolje regulisalo. Ukoliko bi taj rad imao jači zamah, a želiti je da tako bude, moglo bi se lakše pomisljati na drugo, što bi iz toga sledilo i što bi još izrazitije obezbedilo našem Sokolstvu materijalna sredstva. Ovo je svakako pravilan put, kojim treba da pođu sve naše župe, koje se ne boje rada, i koje su dovoljno svesne velike svoje odgovornosti, u koju će ih dovesti današnje loše materijalno stanje naših jedinica i župa. Samo taj rad treba dovoljno organizovati i kod samoga početka uputiti ga pravim putem, koji se neće morati u toku rada menjati. Jer, od toga zavisi čitav uspeh.

Relja Aranitović

VASPITANJE ITALIJANSKIH VEŽBAČA

Italijanski vežbački Savez prirediće svake godine za vodnike svojih momčadi, u svim italijanskim gradovima vaspitne tečajeve. Program predvideva 12 lekcija po 2 sata svaka, a podeljen je na četiri meseca. Najbolji slušači sastaju se onda na zajednički tečaj, koji će se držati svake godine, u septembru, u Rimu.

Odnosi Česko-slovačke prema Nemačkoj

U novoj situaciji koja je nastala, usled događaja od oktobra prošle godine, spoljna politika Českoslovačke države dolazi sve više u ovisnost od Nemačke, a tako isto i njena unutarnja politika, a naročito ekonomska i saobraćajna.

Nova granica između Nemačke i Českoslovačke povučena je tako, da je velik deo Českoslovačkih saobraćajnih arterija prekinut, pa se iz jednog kraja republike u drugi ne može doći ako se ne prođe kroz nemački teritorij. To uslovljuje ne samo privrednu i saobraćajnu ovisnost, nego i ovisnost u strateškom pogledu. Usled dezinteresovanja zapadnih velikih sila za prilike u Srednjoj Evropi, kao i usled držanja Slovačke i Potkarpatske Rusije, koje su se stavile gotovo pod direktnu zaštitu Berlina, tako da Potkarpatska Rusija moli za stranu intervenciju čak i u sporu sa centralnom vladom u Pragu, Českoslovačka ne može da računna ni na čiju, pa niti moralnu potporu. Na taj način i čitav ostali njen život, pa tako i vođenje unutarnje politike, kao i uređenje kulturnih prilika, dolazi u sve veću ovisnost od Nemačke.

Posle Minhenskog sporazuma pripali su doduše Sudetski Nemci Rajhu, ali je ipak u većim gradovima Českoslovačke ostalo rastrkano oko 200.000 Nemaca, koji i u novim prilikama hoće da igraju važnu, pa i još važniju ulogu nego ranije, i koji vrlo energično postavljaju svoje zahteve, ne samo kao nacionalna manjina, već i kao deo velike nemačke nacije, po direktivama iz Berlina. Predsednik te manjine, narodni poslanik Kundt, to i ne krije; kao što to ne kriju ni nemački listovi u Českoj, tražeći za nemačku manjinu potpunu autonomiju i slobodu rada u nacionalsocijalističkom duhu. Posve je prirodno da bi to moralo povući za sobom i preorijentaciju unutarnjeg života u Českoslovačkoj, za same Čeha, ili bi zemlja bila dovedena u opasnost da ima državu u državi. Postoje doduše i kod Čeha pojedinačne totalitarne tendencije, ali velika većina češkog javnog mišljenja, pa i onog koji nije bio naročito blizak prošlom režimu, želi da sačuva u osnovi svoje demokratsko uređenje i svoje napredno gledanje na društveni život.

Što se kulturnih pitanja tiče, očekivalo se da, nakon otcepljenja sudetskih Nemaca, velika većina nemačkih škola u Českoslovačkoj bude dokinuta, ili da te škole budu preseljene u Nemačku. Međutim, prema želji Berlina, treba da se potpuno očuva i nemački univerzitet i dve nemačke visoke škole; jednako kao i svih devet srednjih škola, sve četiri trgovačke škole i trgovačke akademije, i veći deo od dosadašnjih 157 nemačkih osnovnih škola, koje su ostale na današnjem teritoriju Česke i Moravske. Kada se uzme, da u sadašnjoj Českoslovačkoj ima oko 200.000 Nemaca, dok naprotiv u Nemačkoj ima sada oko 700.000 Čeha, onda bi, srazmerno prema školama što će ih imati Nemci u sadašnjoj Českoslovačkoj, trebali Česi u Nemačkoj da imaju najmanje 300 osnovnih škola, 30 srednjih škola, 100 stručnih škola, 2 univerze i tri tehnike. Da to neće biti tako, jasno je svakome.

U pogledu privrednih odnosa, postavio se sa strane izvesne nemačke štampe zahtev za carinskom unijom i za valutnim jedinstvom, o čemu se međutim u poslednje vreme ne govori. Engleski list »Exchange Telegraph« javlja da se i poslednji sastanak između Českoslovačkog ministra spoljnih poslova, g. Hvalkovskog i g. Ribentropa vrtio oko pitanja carinske unije, valutnog jedinstva i uže vojne saradnje, pa da nije imao uspeha upravo zato, što Česi nisu nikako mogli da prihvate ove zahteve. To, međutim, ne znači da Nemačka neće nastojati da ih sprovede, ma koliko da ih Prag u prvi mah nije mogao da primi. Možda će se izbeći put formalne carinske unije, ali će Nemačka sve učiniti da se Českoslovačka što jače uključi u

njen privredni prostor i sistem.

Što se odnosa sa drugim državama tiče, tvrdi se da je Nemačka izrazila želju da Prag otkáže odmah ugovor sa Sovjetskom Rusijom, da izjavi svoje neinteresovanje za ugovor sa Francuskom, te da pristupi protokomunističkom bloku.

Nemačka štampa u Rajhu i Českoj postavlja međutim, zahteve i u pogledu unutarnje politike. Osobito »National-Zeitung« već u nekoliko mahova podvlači, da nemački merodavni krugovi nisu zadovoljni sa razvijanjem unutarnjih prilika u Českoj, zato što sadašnja Českoslovačka vlada nije dovoljno energična prema pristalicama Dr. Beneša i prema onim elementima, koji na sadašnje stanje Českoslovačke republike gledaju kao na privremeno, a tako isto i na odnose sa Nemačkom. Strana štampa javlja, da je u Berlinu bilo zamereno g. Hvalkovskome, da sadašnja praška vlada nije dovoljno energična ni u rešavanju jevrejskog pitanja.

Kao posledica svega toga, došlo je na pr. do obustavljanja lista »Narodni Oslobozeni«, koji je već 20 godina izlazio kao dnevni organ udruženja legionara, a čiji je glavni urednik bio Dr. Syhrava, jedan od najintimnijih saradnika Dr. Beneša za vreme rata. Listovi ističu da je g. Hvalkovskome bilo izričito istaknuto u Berlinu, da pisanje tog lista, kao i nekih drugih čeških listova, nije u skladu sa novom orijentacijom Českoslovačke. »Lidove listy« ističu na pr. da je organ legionara bio zabranjen zato, što je otvoreno branio Dr. Beneša i njegovu politiku, i što je svojim pisanjem u javnosti budio ubeđenje, da se prošlost može opet vratiti, doduše u drugoj međunarodnoj situaciji.

Poslednje vesti iz Praga javljaju, da je između Nemačke i Českoslovačke postignut recipročni sporazum o tome, da na prugama koje prolaze delimično kroz Českoslovačku, a delimično kroz nemački teritorij, mogu obe zemlje da prenose vojsku, što u stvari predstavlja slobodu da Nemačka upotrebi izvesne češke željeznice za vojne ciljeve, dok za Českoslovačku, koja je u glavnom razoružana i koja više nema više nikakvih naročitih strateških ciljeva, taj privilegij ne dolazi u obziru; sem u slučaju kada bi Českoslovačka vojska morala da nastupi kao saveznica Nemačke.

Kao što se iz svega vidi, samostalnost akcije Českoslovačke politike dolazi u sve veće pitanje, ma koliko da se Českoslovački merodavni krugovi, kao i čitava češka javnost trude, da tu samostalnost, naročito u pitanjima unutarnje politike, što više očuvaju. Prema stvorenoj situaciji, Českoslovački merodavni krugovi znaju vrlo dobro da ne mogu da vode politiku protiv Berlina, niti oni to hoće. Ali, žele da u unutarnjem životu sačuvaju svoja ubeđenja i svoje običaje, koji se baziraju na nacionalnom češkom patriotizmu, na osećaju slovenstva, na demokratiji i naprednosti. Položaj Čeha je u toliko mučniji, što ne nailaze dovoljno razumevanja ni u ostalim delovima države, u Slovačkoj i u Potkarpatskoj Rusiji, koje se za celinu prilično slabo zanimaju i misle samo na svoje interese. To je u toliko mučnije, što je Prag prisiljen da prima protestne note zbog propagande koja se vodi na teritoriji Potkarpatske Rusije, u korist Velike Ukrajine, dok predstavnicima ukrajinskog pokreta traže pomoć Berlina čak i u pitanju imenovanja češkog generala Prhale u Potkarpatskoj Rusiji.

Pa, i pored tih mučnih prilika, javnost u Českoj ne želi da padne u očajanje, već svi narodni redovi nastoje da se što tesnije zbiju i da istrajnim radom i podizanjem nacionalne svesti odole svima pritiscima i svima nedaćama. Sokolstvo u tom radu i u tom idealizmu igra jednu od glavnih uloga, ubeđeno da narod koji je istrajan i koji je radišan, mora da odoli svima nepogodama i da afirmiše svoju slobodu.

Godišnje skupštine naših jedinica

U nedelju, 29 januara, održan je čitav niz skupština sokolskih jedinica na području Sokolske župe Beograd.

Sokolsko društvo Beograd I je, na svojoj skupštini, izabralo za starešinu Dr. Milorada Feliksa i zaključilo je, da u okviru Petrove Petoljetke, podigne u okolini Beograda sokolsko letovaliste. Osim toga je podvučen uspešan rad socijalne sekcije društva »Sokolsko srce«.

Sokolsko društvo Beograd IV, sa sedištem na Čukarici, izabralo je za starešinu Dr. Miodraga Stefanovića. Iz izveštaja se vidi da je društvo postalo centar čitavog kulturnog rada na Čukarici, tako da su dosadašnje prostorije doma postale premalene, pa je društvo pristupilo dogradivanju doma, koji će, kada bude završen, biti najreprezentativnija sokolska zgrada u Beogradu, nakon doma Matice.

Sokolsko društvo Beograd VII održalo je skupštinu u domu Privrednika, na kojoj je izabralo za starešinu brata Sekulu Žečevića i zaključilo, da ove godine osveti društvenu zastavu i da podigne moderno letnje vežbalište.

Sokolsko društvo Beograd IX izabralo je za starešinu brata Vlastimira Krstića. Iz izveštaja se vidi uspešan rad ovog društva, koje radi u željezničkoj koloniji, blizu Košutnjaka.

Sokolsko društvo Beograd VIII izabralo je za starešinu brata inž. Svetislava Vučkovića. Iz izveštaja, pročitanog na skupštini, vidi se da ovo mlado Sokolsko društvo, na Belim Vodama, razvija naročitu delatnost među seljacima u okolini Beograda,

Smrt br. Krešimira Novaka

Pišu nam iz Šibenika:

Dana 23 januara napustio nas je zauvek naš mili brat, Krešimir Novak, umirovljeni učitelj, stari i neumorni sokolski radnik i borac, i bivši starešina Sokolskog društva u Šibeniku.

Pokojni Novak se već od mladosti nalazi u sokolskim redovima, a naročito su velike njegove zasluge za

gradnju sokolskog doma u Šibeniku. Taj dom, koji vredi oko milion i po dinara, podignut je u prvom redu njegovim marom i nastojanjem, pa je baš zato i bio duboko ozlojeđen kada se, sa strane nekih pojedinaca, ukazala nezahvalnost prema njegovom radu. To ga je navelo da se teška srca povuče iz uprave društva, na žalost velike većine članstva, koji su ga uvek cenili i poštovali. Ali brat Krešo je, i nakon toga, sa najvećom ljubavlju pratio rad našeg Sokola, pa će njegov primer i njegov duh ostati i dalje za ugled svima mladim članovima.

Neka je sokolska hvala bratu starešini i nek Mu je trajna uspomena među nama.

R. R.

a naročito u selima Zelezniku, Stepovcu, Velikoj Moštanci i na Umci. U tim selima održalo je prosvetne, higijenske i poljoprivredne tečajeve, kao i tečajeve za zaštitu matera i za negu odojčadi.

Sokolsko društvo Maribor I je, na svojoj godišnjoj skupštini, objavilo da je već kupilo teren za gradnju sokolskog doma, koji će nositi ime bivšeg društvenog starešine i slavnog dobrovoljačkog junaka, iz vremena rata, pok. Dr. Ljudevita Pivka. Osim toga zaključeno je, da se osnuje socijalni otečaj društva, pod nazivom »Sokolsko srce«, a brat Sosić je naglasio potrebu intenzivnog narodno-odbrambenog rada na području društva.

Sokolsko društvo Petrovaradin održalo je vanredno uspešnu godišnju skupštinu, na kojoj je ponovno biran za starešinu naš zaslužni brat, Vlada Višošević. Posle bolesti i teške operacije brat starešina je hteo svakako da se povuče, ali je članstvo najupornije molilo da se opet primi te dužnosti i da će mu svi pomoći u radu. Bilo je upravo dirljivo kako naše članstvo nije nikako moglo da se rastane od ljubljenog starešine. — Iz izveštaja pročitanog na sednici vidi se da je društvo srećno likvidiralo sve svoje dugovanje i još ostavilo preko 20.000 gotovine; a rad društva može da se oceni prema činjenici da je promet društva u prošloj godini iznosio blizu četvrt miliona. Na sednici je zaključeno da se dotera i uredi fasada sokolskog doma, koja ne odgovara njegovoj lepoj unutrašnjosti, i da se eventualno podigne još jedan sprat. Izaslanik župe Novi Sad, Dr. Toma Jovanović, je u vrlo lepom govoru pozdravio uspešan rad društva.

Sokolsko društvo Vinkovci je izabralo za starešinu ponovo brata, Dr. Paju Šumanovca, koji je pozvao članstvo na još intenzivniji rad, jer Sokolsko treba da bude osnova našeg narodnog napretka i jedinstva. Za prvog zamenika starešine izabran je potpukovnik Aleksandar Nikolić, dosadašnji dugogodišnji starešina Sokolskog društva Otočac.

Sokolsko društvo Gospić je ponovo izabralo za starešinu brata Dr. Petra Zeca, koji je tom prilikom održao zanosan patriotski govor i bio najsrdačnije pozdravljen. Iz statističkih podataka, iznesenih na skupštini, vidi se da je rad društva u prošloj godini bio vrlo povoljan, pa je to podvukao i izaslanik župe, brat E. Pelcer, kao i brat Ilija Opačić, direktor učiteljske škole, koji je u zanosnim rečima istakao zadovoljstvo članstva sa radom dosadašnje uprave. Posle skupštine priredena je vrlo uspešna društvena zabava.

Sokolsko društvo Stara Pazova je izabralo za starešinu brata Karla Dolinaja, upravitelja škole i zaključilo da izvrši dogradnju i proširenje svojih prostorija, a naročito vežbaonice, pošto je priliv članstva tako velik, da dosadašnje prostorije nisu više dovoljne za rad.

Sokolsko društvo Zenica izabralo je za starešinu brata ing. Konstantina Gavrića i održalo uspešnu skupštinu, u prisustvu delegata župe Sarajevo, brata Dr. Besarovića i načelnice, sestre Jelene Popudje. Iz izveštaja se vidi, da je društvo bilo prisiljeno da obustavi rad, kada je, usled spora sa pravoslavnom crkvenom opštinom, izgubilo svoj dom. Ali je sada, na zauzimanje prijatelja Sokolstva, dobilo prostorije Rudarskog doma, pa će rad u ovoj godini biti intenzivno nastavljen.

Sokolsko društvo Crvenka održalo je skupštinu, na kojoj je jednoglasno prihvaćen predlog pročelnika za SPP, br. P. Kvačić, da se osnuje fond za podizanje sokolskog doma u Cr-

venki. Sa kolikim je oduševljenjem prihvaćen taj predlog najbolje svedoči to, što je sve članstvo jednodušno pristalo da podnese glavni deo tereta za ostvarenje te njihove davne želje i potrebe. Već drugi dan posle skupštine, samo članstvo je upisalo i priložilo u taj fond blizu 100.000 dinara. Ovo nam daje veru da će Sokolstvo društvo Crvenka već u ovoj godini moći svoje jato da skloni u svoje sopstveno gnezdo.

Zatim je izabrana nova uprava koja je ostala skoro ista iz prošle godine. Za starešinu je ponovo izabran brat Bedeković Budimir.

Na skupštini je bio prisutan, kao delegat župe, br. Miodrag Jovanović, advokat iz N. Sada, koji je održao i vrlo lep govor, koji je ostavio dubok utisak na sve prisutne.

Na kraju je pročelnik SPP. i izvestilac za štampu br. P. Kvačić održao govor o značaju i ulozi sokolske štampe.

Skupština je završena pevanjem sokolske himne »Hej Sloveni«.

Sokolsko društvo Ruše, kraj Maribora, je na godišnjoj skupštini izabralo već po sedmi put za starešinu zaslužnog brata, Antona Krejčiča, koji je mnogobrojno članstvo pozdravio vrlo toplim patriotskim govorom. Društvo Ruše namerava ove godine da proslavi 20-godišnjicu postojanja društva i da svečano razvije društvenu zastavu. U okviru Petrove Petoljetke izgradilo je letno pozorište i nabavilo krojeve za 45 članova. Uz sudelovanje drugih nacionalnih društava priredilo je sjajnu proslavu dvadesetogodišnjice postanka Jugoslavije, a za letno pozorište sprema već komad »Voda sa planine«, iz života srbijanskih seljaka. Utvrđeno je takođe, da je kroz prošlu godinu društvo isplatilo deo svojih dugova za sokolski dom. Skupština je protekla u najvećem oduševljenju.

Sokolsko društvo Biograd, na Moru je na svojoj godišnjoj skupštini izabralo novu upravu, sa bratom Dr. Barišićem na čelu. Iz izveštaja na skupštini treba naročito podvući da su osnovane dve nove čete, u Pašmanu i Bibinju, te da su održani javni nastupi, u selima Pašmanu i Banju. Društvo je priredilo uspešnu okružnu slet, nabavilo je ruče i nova glazbila. Vežbale su marljivo sve kategorije i uspeh je bio dobar, pogotovo kada se uzmu u obzir nepovoljne prilike u mestu.

Sokolsko društvo Komiza je, i pored teških mesnih prilika, održalo vrlo uspešnu godišnju skupštinu, na kojoj je starešina Pavao Borčić održao rodoljubivo govor, a izveštaje su poneli tajnik Petar Borčić, knjižničar Nikola Jurinović itd. U izveštaju odsutnog brata načelnika naročito je podvučeno da je društvo došlo u nezgodan položaj, time što mu je opštinska uprava, bez ikakvih valjanih razloga, a iz neprijateljstva prema Sokolstvu, oduzela vežbaonicu. U upravu su birani ponovo starešina Borčić, zatim braća Jakoni, Mardešić, Jakov Borčić, Josip Moriani, V. Martinis, Draga Simić itd.

Sokolska četa Vojni Tuk je izabrala za starešinu brata Đuru Mrvoša, pa je za zadovoljstvom mogla da utvrdi, da su u prošloj godini postignuti lepi uspesi u svima pravcima sokolskog rada, tako da je Sokolska četa dala života čitavom mestu. Za dom je već sakupljena lepa svota novaca.

Sokolska četa Vrebac održala je godišnju skupštinu i izabrala novu upravu, na čelu sa starešinom br. Vladom Narančićem i tajnikom, br. Nikolom Rabatićem.

Nakon izbora je uzeo reč izaslanik Sok. društva Gospić, br. ing. Drašković, koji je govorio o značaju Petrove Petoljetke. Posle njega uputio je nekoliko toplih saveta članstvu i br. Dr. Kirac Petar, pa je skupština zaključena uz bruno klicanje Kralju, Kraljevskom Domu, Jugoslaviji i Sokolstvu.

Zanimljivosti iz doma i sveta

U Bačkoj, Banatu, Sremu i Bosni nemački »Kulturbund« razvija neo-bično živu akciju na osnivanju novih mesnih odbora. Pre kratkog vremena osnovan je mesni odbor u Kovinu, koji broji 248 članova. U oblasnoj organizaciji za Slavoniju održane su skupštine u Grabiču, Veliškovcima, Velimirovcu, Našicama, Voćinku, zatim u srezu Donje Drage. U Veliškovcima osnovani su novi srezovi Gornja i Donja Karašica. Oblasna organizacija za Slavoniju broji sada 78 mesnih grupa u 15 srezova, pored povereništava, kojih ima 26, u mestima gdje su Nemci slabo nastanjeni. Nastojat će se da se i ovde osnuju mesni odbori, a zasada u svim takvim opštinama »Kulturbund« ima svoje poverenike.

»Daily Herald« javlja, da će tokom iduća tri meseca engleska produkcija aviona u toliko porasti, da će biti fabrikovano prosečno 3.000 aparata mesečno, odnosno 100 aparata dnevno. Taj tempo fabrikacije odgovarao bi najvećem tempu proizvodnje za vreme svetskog rata.

»Daily Telegraph« objavljuje također članak kapetana Payne o britanskoj avijaciji, koji kaže, da se produkcija vojnih aviona kroz poslednjih 12 meseci početvorostručila, te da danas daje više od 400 aviona mesečno. Međutim je ministarstvo avijacije učinilo veliku narudžbu lovačkih aviona novoga tipa. To je naročito dvomotorni aparat sa velikim radijem akcije. Usled novih porudžbina, produkcija aviona će u idućim mesecima znatno porasti. Prema tome članku, britanska vojna avijacija ima danas na raspoloženju oko 5.800 školovanih pilota, a u rezervi se nalazi oko 3.800 pilota. U kratko vreme će engleska vojska imati oko 10.000 uvežbanih pilota.

»National -sozialistische Monatshefte«, organ poznatog nacionalsocijalističkog ideologa, Rozenberga, donosi u poslednjem broju zanimljiv članak o neutralnosti malih naroda, u kome njegov autor, Dr. Bockhoff, tvrdi da ne može da se prizna istinska neutralnost jedne države, ako ta država ne ukinu slobodu štampe i pravo azila za političke izbeglice. Male države nemaju više prava da se pozivaju na razliku između »neutralnosti države« i »neutralnosti naroda«. Ako se takve neutralne države, kao što je n. pr. Švicarska, ne budu odrekle t.zv. narodne neutralnosti, neće moći više da traže od velikih sila, da njihovu neutralnost poštuju. Članak zaključuje: »Mi ćemo to svoje gledište zastupati sa logikom, hladnom kao led, i nećemo od njega odstupati. Problem neutralnosti je za male demokratske države 20 veka postao problem njihove ekzistencije«.

Sofijsko ministarstvo prosvete nedavno je nagradilo ove književnike: Elna Pelina sa 20.000 leva, Nikolaja Rajnova sa 10.000 leva, Slavču Krasinskog, Janu Jazovu, Dobru Nemirova, St. Čilingirova, K. Petkanova, K. Konstantinova, K. Galubova i A. Karaličeva sa po 5.000 leva.

Davno već nismo čitali da bi neko naše ministarstvo podelilo neku književnu nagradu, kakve postoje u svim kulturnim zemljama. A ipak mi nismo ni finansijski siromašniji od Bugarske.

»Agencija Stefani« javlja, da je komisija za odobrenje knjiga, pod pretsedništvom ministra za kulturu, Alfieria, pregledala prvu skupinu istorijskih, političkih i književnih dela, koja će, na osnovu mišljenja italijanske akademije i instituta za fašističku kulturu, biti povučena iz prometa. Na osnovu zaključka te komisije, biti će sastavljen popis svih knjiga, koje nisu pisane u fašističkom duhu i koje znače izdajstvo ideja što ih brani fašizam.

Seperatizam prof. Tuke i jugoslovenske zemlje

U slovačkim novinama vodi se ponovo živa polemika oko poznatog slovačkog separatiste, profesora Tuke, koji je za vreme prošlog režima u Čehoslovačkoj, bio osuđen zbog šurovanja sa Madžarima i zbog veleizdaje, a koji je, nakon proglašenja slovačke autonomije, pušten na slobodu. Čitav niz uglednih Slovaka, koji su također pristalice autonomije, ali su i pristalice zajedničke države sa Česima, napadaju Dr. Tuku, tvrdeći da je njegov rad u prošlosti išao zaista za cepanjem države, a da to ide i danas. Tako na pr. u »Narodnim Novinama«, koje izlaze u Bratislavi, Dr. Jan Pauliny piše, da je politička koncepcija prof. Tuke uvek bila protivna pravim interesima Čehoslovačke države, pa i samih Slovaka. Dr. Pauliny tvrdi, da je ta koncepcija u g. 1924 do 1928, išla za stvaranjem jedne srednjo-evropske monarhije, koja bi bila sastavljena iz bavarških, austrijskih, slovačkih, poljskih, mađarskih, slovenačkih i hrvatskih zemalja i koja bi imala izrazito katolički karakter. Pitanje je, međutim, da li bi Slovaci u takvoj državi imali zajemčenu narodnu nezavisnost, kao što je imaju u zajednici sa Česima. O tome sumnja veći deo rodoljubivih Slovaka.

I drugi bojovnik za slovačku autonomiju, koji je bio saradnik »Sv. Martinske deklaracije«, evangelički pastor Mihal, upućuje također u »Narodnim Novinama« (koje su organ slovačkog ministra pravde!) otvoreno pismo pretsedniku vlade Dr. Tisu, u kome traži da se učini kraj radu i agitaciji prof. Tuke, koji ide za stvaranjem samostalne slovačke države, a protiv državne zajednice Čeha i Slovaka. Župnik Mihal tvrdi, da Slovačka ne može da postoji kao samostalna država, ni sa gospodarskog ni sa nacionalnog gledišta. »Nas ima jedva preko dva miliona, veli Mihal, a šta je to na prema deset milijona Madžara i trideset milijona Poljaka?! Sa Česima nas veže bratska krv, svetski rat, legionarska borba itd., a u zajednici sa Česima razvili smo se u tolikoj meri na ekonomskom polju da čak i Madžari, koji su sada pripojeni Mađarskoj, čeznu za Slovačkom. I zato, neka prof. Tuka ne rastavlja i ne ruši ono što je Bog bratskom krvlju spojio!«

Vera i politika

»Katolički Tjednik«, organ sarajevke nadbiskupije, vodi u poslednje vreme dosta oštru polemiku sa zagrebačkim katoličkim dnevnikom, »Hrvatskom Stražom«, o pitanju postojanja katoličkih stranaka i o ulozi katoličke štampe. Sarajevski katolički list tvrdi, da katoličke političke stranke ne treba uopšte da postoje, jer ni jedna politička stranka ne mo-

že da se poistovetuje sa crkvom i sa verom. Između crkve i politike nema nikakve veze, pa zato su i propale sve katoličke političke stranke u svetu, sem u retkim državama, kao na pr. u Belgiji i u Slovačkoj. Sve te stranke nisu nikad postigle pravih uspeha za crkvu, jer nisu nikada bile dovoljno dalekovidne i konstruktivne. »Zbog toga, veli sarajevski list, gledamo sa najvećom speksom i na slovačke ministre sveštenike, i na njihovu totalitarnu vladavinu. Vera mora biti iznad politike, jer inače škodi i sebi i politici.«

Jedan članak o Dinarskoj rasi

Tršćanski »Il Piccolo della Sera«, od 19 januara, donosi članak Valerija Giorgi o poreklu balkanskih naroda, a naročito dinarske rase. U mesto naučnih dokumenata i argumentacija, autor se u svojim izlaganjima poziva na obaveštenja »jednog Srbina arijevske rase, što znači sa plavim kosama i modrim očima«. Prema izlaganjima g. Giorgi, pravi Srbi su plavokosi i modrooki; sem »mešanaca«, koji su nastali križanjem sa »crnom rasom«. Ta »crna rasa« trebala bi, prema italijanskom piscu, da bude sadašnja dinarska rasa, a ti »negroidi« su na Balkan došli čak iz Hindustana, pa ih je doveo sam Aleksandar Veliki. Sa njime su došle žene iz hinduskoga plemena i muškarci iz najniže induske kaste, t.zv. parija. Potomci tih indijanaca trebali bi da budu današnji Cigani, Cincari, Vlasi, Morlaci, i Uskoci. Također i ime Crna Gora, prema italijanskom piscu vuče koren iz tih »negroida«, jer je ta zemlja bila postojbina nekog crnog plemena, koje je Srbiji dalo docnije 12 kraljeva i 2 cara.

I to se zove — kulturno upoznavanje...

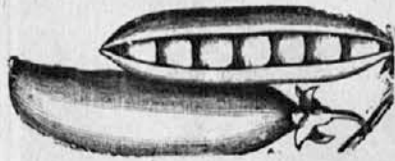
SOKOLSKA
strunjače, obrisače,
i tepihe od kokosa
TKAONICA KOKOSA
ROUBIČEK I DRUG
Sarajevo

Traži se

KOLAR
za auto-karoserije koji radi i sa plehom. Tako isto tražimo
STOLARA
koji ima koncesiju svog obrta. U oba slučaja nameštenje je stalno a prednost imaju oženjeni sokolski prednjaci. Ponude slati na adresu: Sokolsko društvo Dubrovnik

1-3

SEME

PRVOKLASNOG POVRĆA
ZA BAŠTE I TOPLJE LEJE,

TRAŽITE OD FIRME

TODOR MRAOVIĆ I DRUG

BEOGRAD

Cenovnik besplatno debijete.

Književnost

»GODIŠNJI IZVEŠTAJ SOKOLSKOG DRUŠTVA BEOGRAD MATICA«, ZA GODINU 1938«.

Ovo ugledno prestonično sokolsko društvo objavilo je svoj godišnji izveštaj u zasebnoj knjizi koja obuhvata 70 strana, te u detaljima prikazuje zaista opsežan i uzoran rad ovoga društva. Knjiga je ukrašena također sa mnogim slikama, iz nacionalnog života i društvenog rada.

LICKO RIBARSKO-UDICARSKO DRUŠTVO U GOSPIČU

preporučuje svim ribarima, športašima i planinarima svoje moderno uređeno ribogojilište u selu Brušanima kod Gospića, gde društvo imade lepo uređenu zgradu, sa sedam soba, te sa svim konforom i električnim osvetljenjem, a u kojoj mogu sportaši, uz povoljne uslove, ugodno boraviti.

STOVARIŠTE FABRIKE BOMBONA

MILORADA M. PAVLOVIĆA

BEOGRAD • VASINA UL. BR. 8 • TELEFON 22-948

Preporučuje svoje proizvode po najnižim cenama bez konkurencije

	DINARA
1 kg. raznih bombona . . .	16.—
1 „ čokolade „ . . .	24.—
1 „ čokolade za mešenje (tukmasa)	28.—

ROBA JE NAJBOLJEG KVALITETA I UVEK FRIŠKA

DRŽAVNA KLASNA LUTRIJA

Izvlačenje pete, poslednje klase tekućeg 37 kola srećaka izvršiće se u Beogradu od 11 do 22 februara i u Sarajevu od 27 februara do 9 marta ove godine.

Ovo je glavno izvlačenje tekućeg kola, jer će se u njemu izvući

trideset i šest hiljada dobitaka, od kojih je znatan broj od 200.000.—; 100.000.—; 80.000.—; 60.000.—; 50.000.—; i t. d.;

četiri premije, i to od Din. 400.000.—; Din. 500.000.—; Din. 1.000.000.— i Din. 2.000.000.—;

u ukupnom iznosu od

Din. 56,927.000.—

U najsrećnijem slučaju može se dobiti na jednoj srećki

Din. 3,200.000.—

Lica koja već učestvuju u lutrijskoj igri, treba svoje srećke IV klase da zamene srećkama V klase najdalje do 6 februara zaključno.

Oni pak koji još nisu nabavili srećku, a hteli bi da u ovom glavnom izvlačenju pokušaju sreću, mogu istu kupiti kod ovlašćenih prodavaca srećaka i kod njihovih potprodavaca, kojih ima u svakom mestu, uz doplatnu cenu, i to:

za jednu celu srećku	Din. 1.000.—
„ „ polovinu srećke „	500.—
„ „ četvrtinu „ „	250.—

Isplata dobitaka, za koju jamči Država, vrši se bez ikakvih odbitaka.